

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 ft., 1/2 évre 8 ft., 1/4 évre 5 ft., 1 óra 1 ft. — Vidéken 1 évre 14 ft., 1/2 évre 10 ft., 1/4 évre 7 ft., 1 óra 2 ft. 50 kr., 1 óra 1 ft. 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 10 kr., minden következőnél 8 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyiltér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

Arad szabadelvű polgáraihoz!

Arad, november 15.

Ma választják Arad polgárai a törvényhatósági bizottság tagjainak azon részét, melynek a törvény értelmében lejárt a mandátuma.

Felesleges itt bővebben vitatni, hogy mily fontos jog adatott minden egyes választó kezébe, midőn a községi ügyek helyes vezetésére oly nagy befolyással bíró testület összeállításához a maga részéről is hozzá járulhat.

Bűnös mulasztást követne el különösen minden szabadelvű választó polgár, ha e jogával nem élne, mert a mint az országos szabadelvűpárt van hivatva az egész állam kormányzatát békés de liberális irányban vezetni s fejleszteni, úgy a mi polgárságunk nagy többségét felölelő Aradi szabadelvű pártnak is első sorban jutott feladatául városunk ügyeinek intézésében döntő szerepet játszania.

A megindult s eddigelé is oly szerencsés eredményekkel járt szervezkedésnek különösen ezen legitim befolyás biztosítása volt a főcélja, melyet jövőre bizonyosan el is fog érni; de hogy már mostan is, midőn a közbe jött városi képviselő választások, a szervezkedésnek jóformán fele utján találtak, érvényesíthessük pártunk befolyását, ahhoz okvetlenül szükséges, hogy minden szabadelvű vá-

lasztó polgár a párt által kiadott változatlan listával szavazzon.

Minden, ami a pártfegyelem ezen szigorú megtartása és követése ellen irányul, vagy tévedésnek, vagy szándékos meglevésztésnek a kifolyása. A népfenség elvén alapuló választó jogával az egyén csak úgy érvényesülhet, ha többed magával összeáll akár az egyének megválasztása körül szem előtt tartandó irányelvekre, akár magukra az egyénekre nézve, az-az ha a vele egy nézetűekkel párttá tömörül s e párt megállapodásai szerint cselekszik.

Elméletileg nagyon szépen hangzik az, hogy a községi ügyekbe a párttekinetek ne játszanak bele, de gyakorlatilag kivihetetlen. Hasztalan írja fel ezer választó a czédulájára a legérdemesebb polgárok neveit külön-külön a saját meggyőződése szerint: lemaradnak száz olyan választó polgár ellen, kik egyetértenek, s kik talán az ő választottaikban nem is annyira a legérdemesebbeket, mint inkább a legérdekeltebbeket kandidáltak.

A választási jogban gyökeredző egyéni befolyás a közügyekre csak egyetértő, egyetakaró tömegekben érvényesülhet, és egészségesnek azon ország alkotmányos élete mondható, melyben a pártok elvek szerint csoportosulnak és nem érdekek s hatalmi körök szerint, mint például Németországban, hol akad ultramontán, an-

tiszemita, szocialista, feudálkonzervatív, agrár és munkáspárti, csak olyan párt nincs, a mely a közhaza javára célzó elvek szerint alakult.

A mi áll nagyban az országokra nézve, áll a városokra is. Ha itt nem az elvek szerint alakult országos pártok érvényesítik befolyásukat, akkor klikkek, érdekkörök, egyes kenyérkereseti ágak, osztályok, felekezetek tömörülnek, és egy sokszorosan nagy többség ellenében győzelemre juttatják az érdeket ugyanakkor, midőn szemforgatva kárhóztatják az elvi alpból kiinduló és sokszorta tisztességesebb és jogosultabb pártszempontot.

A szabadelvű párt részéről tehát bűnös mulasztás lett volna a városi képviselő tagjainak megválasztásánál teljes befolyását latba nem vetnie, annyival is inkább, mert az ellenzék ugyanezt cselekedte; csakhogy míg a szabadelvű párt azért vetette latba a befolyását, hogy Arad derék polgárai közül vallás és pártállásra való tekintet nélkül juttassa az igazán hivatottakat mandátumhoz, addig az ellenzéknek, miként választó listáikból kitűnik az volt a főcélja, hogy a saját pártjához tartozók választassanak meg; mert például a III-ik kerület jelöltjei közé — tulnyomó erejében bizva — egyetlen egy szabadelvű vagy legalább párton kívüli tagot nem vett föl, és a többiből is kihagyta városi közügyeink legkiprobáltabb híveit

Az „Aradi Közlöny“ tárczája.

Bella és Dorottya.

Részlet a „Kölcsey-Egyesület“ által 100 forint jutalommal díjazott pályaműből —

... Nincsen abban semmi jó,
Nem kell a nőemancipáció.
Maradjon otthon a leány, az asszony,
A kelleténél többet ne mulasson,
Elég, ha otthon busul és örül
S jól végezi dolgát a tűzhely körül.
Mi gondja a világra? Mért vegyülne
Belé a sodró küzdelembe, bűnbe?
Az élet folyamán együtt halad
Tépett virág és fölzávart salak;
Nem jobb-e, hogyha paron áll a nő
S tündöve nézi a futó habot —
És a mire hajósa hazajő,
Meggfőzi neki a krumplit, babot?
... Ez a valódi nő,
A ki a férfit boldogítani jó.
A nő, a hitves, az anya, az asszony,
Az önfeláldozó, a jó, a hü,
Az egyszerű, de fenkölt jellemű,

A ki betegje mellett fenn virasszon,
A fáradó utjára rózsát hintsen,
Kinek más álma, kívánsága nincsen,
Mint a családját boldogítani...
Ki tünni tud, szenvedni tud, ha kell,
Csüggedni látva mást, nem csügged el...
A nő, az érzb, álmodó, nemes,
Ki égi hódolatra érdemes,
Mert mindig ott van ahol a veszély,
S a végső perczben sugja: higgy remélj!
Kit vér meg nem ront, meg nem ejt kísértés:
Igen! az ily nő — társadalmi kérdés!

... A szabad élet s gazdasszonykodás
A nőnek utján egy-egy állomás,
Alig pihent s tovább kell mennie,
S bár egyre küzd, még sincsen semmije!
Erő, dicsőség, jogok serege
S ezer viománya a modern időknek,
Mit győztes elv szerezhet meg a nőnek:
Múló örömmek, elszálló rege,
De a mit nem pótolhat nála semmi:
A czél szeretni és szeretve lenni!

Rudnyánszky Gyula.

A Kölcsey Egyesület pályadíja.

— Somogyi Gyula felolvasása a tegnapi gyűlésen. —

A Kölcsey-egyesület legutóbbi évi rendes közgyűlése tudvalevőleg egyhangulag elfogadta azon indítványt, mely szerint 100 frtos pályadíj tűzessék ki egy társadalmi kérdést érdekesen és tanulságosan tárgyzó dolgozatra. Ezen közgyűlési határozatból kifolyólag a közművelődési bizottságra hárult a tétel megállapításának és a pályázat kihirdetésének feladata, mely bizottság tiszteiben kötelességszerűen eljárva, a 100 frt jutalmat egy a nőket érdeklő társadalmi kérdésről szóló, egy órai időtartamra szabott felolvasásra pályázatul, záros határidővel (1895. augusztus hó 31-ike), ki is irta.

A határidő leteltével jelentéstevő, mint a közművelődési bizottság elnöke, felkérte a bizottság egyes irodalmilag foglalkozó tagjait a bírálói tisztség elvállalására, de csak Buja Sándor, dr. Rosenberg Sándor, Csécsi Imre és Székely Salamon urak voltak hajlandók a munkával és felelősséggel járó feladatra vállalkozni, ellenben sikerült elnöknek Edvi Illés László egyesületi alelnök és Abrai Lajos választmányi tag urakat bírálókul megnyerni.

Igy e jelentés előterjesztőjének elnöklete alatt megalakult a bírálóbizottság a nevezett

és munkásait, csak azért, mert szabadelvű pártiak.

Ez a körülmény már maga becsületbeli kötelességévé teszi minden elvtársunknak, hogy a szabadelvű párti listára úgy szavazzon, a mint az a végrehajtó bizottság által megállapítva lett.

Ha tudna is érdemesebbeket, ha volnának is hozzá közelebb álló s tán a jelöltekhez hasonlóan hivatott emberei is, ne írja másnak a helyére, hanem legyen türelemmel, s várja meg az alkalmat, míg egy legközelebbi választás alkalmával a párt által kandidáltathatja; gondolják meg pártfeleink, hogy hasztalan írják be céduláikba kedveltjeiket, ezek azért be nem jönnek, ellemben ha ez egyik egy, a másik más jelöltet töröl cédulájáról, mert érdemesebbeket ismer náluknál, akkor sem ezek sem azok meg nem fognak választani, hanem igen is megválasztatnak majd a törpe minoritásban levő ellenzéki jelöltek, ha azok mögött van az — egyetértés.

Igen, mi is aláírjuk azt az elvet, hogy a városi képviselő tagjainak megválasztásánál ne a rideg pártszempont legyen irányadó, de a sikert célzó gyakorlat elutasíthatatlanul parancsolja, hogy ezen dicséretes elvet ne minden egyes párttag saját belátása szerint külön-külön gyakorolja, hanem bízzék meg abban, a hogyan pártjának végrehajtó organuma a köz- és a pártérdeket érett megfontolás és sok mindenféle körülmények figyelembe vételével megegyeztetni jónak találta; ezt kívánjuk minden elvtársunktól, erre utalják őt a siker nyilvánvaló feltételei, ha egyáltalában komolyan akarja érvényesíteni magát, ha komolyan veszi pártátlását.

A szabadelvű párti választó polgárság oly tulnyomó többségben van, hogy győzelme biztosra vehető, ha mindenki megteszi tagjai közül a kötelességét és ha alá veti magát azon párt részletes intéz-

kedéseinek, amely pártnak elveit osztja, és ezt annál inkább tehetik pártfeleink, mert a párt-hűség erényének ezen gyakorlásával leghatályosabban szolgálhatja — városunk valódi érdekeit is.

BELFÖLD.

Apponyi és a nemzetiségek. A nagyszombati „Tribuna“ tegnapi vezércikkében azt mondja, hogy gróf Apponyi Albert kassai beszédének az a része, amelyben a magyar államot hevesen magtámadja, igazolja a nemzetiségek elégedetlenségét. Ime, a nemzetiségek azonnal megértették és méltányolják a gróf Apponyi Albert nemzeti aspirációit.

Függetlenségi egyesülés. A két függetlenségi és 48-as párt egyesülése — ha igaz, amit a „M. E.“ ír — most már befejezett tény. A Justh-frakció minden egyes tagja külön értekezett Kossuth Ferenczcel és oly irányban jött létre közöttük a megállapodás, hogy a november 21-ikén tartandó párt-értekezleten már kifogják mondani az Ugron-párttal való egyesülést, még pedig az 1884. évi pártprogram alapján. Nagyon valószínű azonban az, hogy az egyesüléshez a Justh-frakció néhány tagja, — körülbelül vagy 8-9 képviselő — nem járul hozzá, hanem a párton kívül marad. Az egyesülést az egykori Eötvös-párt tagjai nem óhajtják; ezek pedig azért nem akarnak egyesülni, mert mint egyikük megjegyezte, nem akarják az olajat a tüzzel összevegyíteni.

Apponyi legújabb jelszava.

Arad, november 16.

(—) Gróf Apponyi Albert kassai beszédében olyan színekben és olyan modorban ecsetelte közállapotainkat, hogy végkövetkeztetésképp ha azt mondotta volna, hogy mindeme nyomoruságnak, silányságnak az az átkos közös ügyes politika az oka, ez a kijelentés senkit sem lepott volna meg.

A kassai beszéd ha nem is egészen, de tagadhatatlanul legalább is félbalra való kanyarodását jelzi a nemzeti párt vezérének, aminek legeklatánsabb bizonyítéka, hogy Ugron Gábor a képviselőház nyílt ülésében határozott csatlakozásra hívta föl gróf Apponyi Albertet.

Azért mondjuk, hogy a nemzeti párt vezére még nem kanyarodott egészen

balra, hanem csak félbalra, mert Apponyi ezuttal csak az ellen emelt szót, hogy Magyarország Ausztriával gazdasági tekintetben bizonyos mértékig egységet képez. Ez ellen azonban Apponyi tökéletesen ugyanazon panaszokat hangoztatta, amelyek a szélsőbali pártoknak képezik programját.

A függetlenségi pártok a monarchia egységes vámterületét perhorreskálják, mert felfogásuk szerint ez az oka annak, hogy Magyarország gazdaságilag is Ausztria provinciája. Ennek az állításának igazolásával persze a közjogi ellenzék és illetve most már Apponyiék is azonban adósok maradnak, mert a tények megczáfolják ezt a nagyhangon hirdetett állítást, amely különben sem talál mélyebb hitelre. Magyarország gazdasági felvirágzása élő bizonyosság rá, hogy a közös vámterület fenntartása kedvező gazdasági érdekeinkre nézve. — Legújabb alkotmányos aeránk mindössze negyedszázados ideje alatt épenséggel hihetetlenül rohamosnak mondható közgazdasági általános föllendülésünk, ami semmi esetre sem fejlődhetett volna ki, ha a vámközösség bénító hatást gyakorolna.

A vámközösséget egyébiránt az ország önrendelkezési jogának érzetében kötötte és ujtotta meg, mert minden alkalmal az tünt ki, hogy a közös vámterület felel meg az ország gazdasági érdekeinek; nem is említve azt, hogy a politikai szövetség is igen nyomós okot képez, mert ez amaz nélkül alig képzelhető.

A gazdasági függetlenség Apponyi által felkapott jelszavának tehát nincs komoly értelme, hanem csak agitatorius célja. Látszólagos célja elhítenni a nemzettel, hogy gazdaságilag el vagyunk nyomva, de a valódi cél közjogi alap ellenes és agrár tendenciájú irányzatokat egyesíteni. Ezért mondotta Apponyi azt, a másnak, mint koholtnak nem nevezhető állítást, hogy valahányszor egy földművelésiügyi miniszter az ügykört megszeretvén, amelyben működött, hazafias érzete által buzdítatva, a bajok nagyságát látván, arra szánta magát, hogy már most igazán földművelési miniszter legyen, hogy t. i. a földművelés érdekeit szolgálja mindenek előtt, abban a pillanatban a kormány módot talált a megbuktatására.

urakból és többszöri üléseiben lelkiismeretesen vette tárgyalás alá a beérkezett dolgozatokat. A jegyzői tisztet mindannyiszor Szöllösi István ur, a bizottsági jegyző, viselte, de szavazatával az érdemleges gyűlésre be nem folyt.

Maga a pályázat elég eredményesnek mondható. Beérkezett összesen 11 dolgozat; ezek közül egy, a 10-ik számú, minthogy szerzője megnevezi magát és a munka helyben is, Budapesten is már megjelent, pályaműként nem volt tekinthető.

A fennmaradó 10 dolgozat közül mint kritika tárgyát nem képezhető szerepel a 8-ik számú „A nő joga“ című, „Suum cuique“ jellegével. Összesen alig egy fél írott ivre terjedő munka, melyet legfeljebb szerzőjének eredeti gondolkodása tesz említésre méltóvá.

„Nem vár — mond a szerző — a nő, míg valamely férfi utjába akad s kezét megkéri, hanem maga keres magának élettársat. Nem törődik azután avval, hogy mit szól ehhez a világ, hanem folytatja megkezdett útját megmásíthatatlanul. Ez a nő joga ezután, melyet én férjesedési jognak nevezek. Ez a nő joga. Ez abban áll, hogy a nő maga határozza meg, mikor akar élettársat maga mellé, s nem vár addig, míg egy férfi utjába akad. Maga keresi ki azt a férfit, kinek életéhez a maga életét kötni akarja... stb.

Valóban egy kicsit sok a gondolat eredetiségéből!

Józanabb felfogás, a tárgy és helyzet higadtabb megítélése mutatkozik a 9. számú

dolgozatban: „A szépítőszerekről; jeligeje: „Nem a jó tanács meghallgatása, de követése válik az emberiség hasznára“. Csak hogy itt a tárgy nem új — már hallottunk hasonlót a Kölcsey-egylet estélyein és földolgozása ügyetlen, alkalmatlan, unatkozó. Vegytani képletekkel hölgyközönséget sem nem oktattunk, sem nem szórakoztattunk. „Bár kissé ugyan szokatlan a forma, melylyel pályaművem bevezetni kívánom — mond szerző — nem zárkozhatom el a zónban annak előrebocsátásáról, mielőtt felvett tárgyamnak részleteibe bocsátkoznék, hogy nem csekély feladattal állok szemközt, midőn a „Kölcsey-Egylet“ által kitűzött irodalmi pályázatra a többek között csekély személyem is egy pályamunkát benyújtani kíván s ennek a szociológia bármely köréből tetszés szerint választott, főként azonban a hölgyvilágot érdeklő probléma fejtegetésének kell lennie.“

Mi pedig nyomban e bevezető periodus hallatára rögtön rámondhatjuk, hogy a ki így ír, az érdeket kelteni aligha fog. A felolvasás anyagát különben közismeretű dolgok képezik.

Számbavehető tekintetében a 9-ik számú alatta áll még a 3. számú pályamunka. Címe: A nő az életben és költészetben. Jeligeje: Das Ewig-Weibliche zieht uns hinan. (Goethe). Legjobban jellemzően talán ezen művet, ha két bírálónak írásban egymástól függetlenül betérjesztet véleményét csaknem azó szerint idézem.

Az egyik így méltatja: „Érdekte en, tervtelen, pongyola összevisszaság. Stílusa is laza. Egy megkapó gondolata, egy érdekesebb részlete sincs. Nem tudná megmondani, mit akar. Unalmas, fárasztó mindvégig, tele idézetekkel, hivatkozásokkal költők nevére és műveire, szénamódra felhánnyva.“

A másik bíráló így itéli meg: Nagyon elvont és rendszertelen dolgozat. Okos dolgokat mond az irodalmi iktatóban jártas szerző — bár épenséggel nem ismerede őket — de olyan egymásutánban, hogy az ember nem igen tudja, mi köze van az egyiknek a másikhoz. Csak ha nagyon igyekezünk, sejtetheti, a mit a nő hivatásáról az életben és költészetben mondani szándékozik. A felolvasást hallgató közönségnek nem lévén ideje a gondolatok e homályos összefüggését keresni, a különben is elvont, igen sok helyütt a tényekre csak hivatkozó fejtegetésekbe az első 10 perc után belefárad, beleun. . . stb.

A bíráló bizottság az egyes bírálók eme nézetéhez osztatlanul hozzájárult.

Nem sokkal dicséretesebb vonásokat hozhatunk fel a pályaművek egy másik csoportjáról, a 4. 5. és 6. számúakról.

A nőkérdésről szól mind a három, mind egyik a maga módja szerint. A 4. számú például, melynek címe „Korunk iránya és a nő“ s jeligeje „Indulj! a tudományosság és eredetiség fűszerével akarja a szellemesség szavának hiányát feledtetni. Soha zagyvább eszmékkal 44 sűrűn írt lapot még nem töltöttek

Apponyi tehát a gazdasági függetlenség legújabb jelszavával ismét egy lépést tett előre a retrográd irányban, a hova azonban a nemzet követését hiába várja.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, november 16.

Kezdeté d. e. 10 órakor.

Elnök: Teleszky István.

Jegyzők: Perczel Beni, Schöber Ernő és Balogh Géza.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső b. miniszterelnök, Perczel Dezső, Lukács László, Dániel Ernő, Erdély Sándor, Wlassics Gyula, Darányi Ignác és Josipovich Imre miniszterek.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

A nyitral választás.

Hegedűs Sándor, a IV. bíráló-bizottság elnöke jelenti, hogy a hozzá utasított nyitral választást letárgyalta és Janits Imrét igazolta. (Helyeslés jobbfelől. Zaj balfelől.)

Perczel Béni jegyző felolvassa a bizottság ítéletét, és ítéletének részletes indoklását és a jegyzőkönyvet.

A Ház Janitsot végleg igazolta.

A horvát képviselők mentelmi joga.

Szederkényi Nándor szóba hozta a lemondott két horvát képviselőnek lemondását, amely a mentelmi jogba ütközik. Ugyanis a horvát nemzeti klub statútumai között a többiek között az is foglaltatik, hogy aki ebből a klubból kilép és tagja a magyar képviselőháznak, egyúttal le kell mondania a magyar képviselőházban viselt megbízatásáról is. Ez a klub-statútum beleütközik a törvénybe s így azoknak a horvát képviselőknek, akiket a horvát tartománygyűlés a magyar képviselőházba delegált, megvan sértve a mentelmi joguk, amit ő est ezenai bejelentés és kéri, hogy erre vonatkozólag a mentelmi bizottság terjesszen a Ház elé jelentést. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Beöthy Akos szólni akar.

Elnök: Mihez akar szólni?

Beöthy Akos a házszabályokhoz szól, miután ilyen kérdés bejelentésénél a vita ki van zárva. De sajnálattal konstatálja, hogy a lemondást nem olvasták föl a Ház előtt, amelyből pedig azonnal értesíttek volna erről a kérdésről. Kéri a bizottságot záros határidő alatt jelentési tételre utasítani. (Helyeslés balfelől.)

Elnök: Szükségesnek tartja-e a Ház a záros határidőt?

Olay Lajos: Annál inkább, mert különben

ez is épen úgy elhúzódhatik, mint a mentelmi jog kodifikálása. (Helyeslés balfelől.)

A képviselőház 15 napot tűzött ki a bizottság jelentésére.

Helgy Ignác a keleti bonyodalmak, Tibád Antal pedig a horvát-szlavon autonóm törvények közjogellenessége miatt jelentett be interpellációt. Az interpellációkat az ülés végére halasztották.

A költségvetés.

Spörzön Ernő tiltakozik Beöthy Akos beszéde ellen, amely a szabadelvű párt tagjait rebach lovagoknak nevezte. Ő semmi rebachot nem csinált, amióta képviselő, ellenben áldozatokat igenis hozott. (Ugyvan! jobbfelől.) Hasonlóképp igaztalanok Beöthy többi vádjai is, amelyeket ép oly jogtalanul dobott a közvéleménybe, mint ezt. (Helyeslés jobbfelől.) A Sima által szóba hozott földosztásról szól azután melyeket ő kommunisztikus természetűeknek tart, s veszélyesnek mert a magántulajdon szentségét tangálja. Reflektál Várady beszédére s ő elmondhatja, hogy abban a kerületben, hol ő volt a választási elnök a szavazatok száma 80-al apadt s dacára ennek fölebbezés nem történt, a mi jele annak, hogy az összeírás igazságosan történt. (Helyeslés jobbfelől.) Az ellenzék vádjait leghatározottabban visszautasítja. (Helyeslés jobbfelől, zaj balfelől.)

Matkovich Tivadar. A költségvetést politikai bizalmatlanság következtében el nem fogadhatja. Rendírheden nive a 48-as pártnak s így a kormányzás eszközeit a 67-es alapon álló kormánynak meg nem szavazhatja. Azok a képviselők a kik a kormánypárttól a vitában résztvettek nagy szolgálatot tettek, mert a parlamenti tárgyalások komolyságának legáltalább látszatát megmentették. Szól azután a zágrábi eseményekről s elítéli a kormány magatartását. A kormány tagjai közül egyedül a belügyminiszternek volt elég bátorsága a zágrábi eseményeket gyalázatos merényletnek minősíteni. Szólezután a kiegyezési tárgyalásokról. Az ő pártjának ezekben aktív szerep nem jut, de annál nagyobb szerep jut majd a kormánynak s bár meg van győződve, hogy ez alap nem helyes, egy hazafias többség még ennek keretében is teljesíthet szolgálatokat az országnak. Reflektál Zelenyák beszédére s kétségbevonja, hogy a néppárt az igazság fegyvereivel küzdene. A költségvetést nem fogadja el. (Helyeslés.)

Apponyi Albert gróf nem szándékozik a pénzügyi helyzettel foglalkozni. Feladata a helyzetet lefesteni olyannak, amint s ennek kapcsán foglalkozni azokkal is, amiket a kormánypárt az ellenzéki támadások ellenében fölhozott. De ez a védekezés nem volt egészen megnyerő, mert nem ölelte föl a közállapotokat abban a mérvben, amint azokat az ellenzék ecsetelte. A védelemnek ez a rendszere, ha sikerül is, nem megfelelő, mert csak egyes kérdésekkel foglalkozott, holott az ellenzék az egész vonalat támadta. Mindamellét

reflektál a hallottakra is, ámbár röviden mert csak nem kívánhatja Pap Géza, hogy az ügyvédség inkompatibilitását a képviselőházzal fejtegetesse, amire megfelelnek a jobboldal kiváló képviselő ügyvédei. Hasonlóképpen nem foglalkozhatik Pulszky összebonyolított mondatának kibonyolításával. (Derűtség balfelől.) Pulszky egyébként kifejtette, hogy jó volna, ha szóló ismét nyilatkoznék az egyházpolitikáról. Ez felesleges, mert amit ő mondott, nem gyöngül semmit azért, mert elmondott nyilatkozatait nem ismétli. (Ugy van! balfelől.) Legszívesebben foglalkozik Berzeviczy Albert magas színvonalu beszédével, amely nemcsak koncentrája a szabadelvű párt összes védelmét és a mellett kiterjeszkedett még az elhanyagolt mezőgazdasági állapotokra. — Sajnálja azonban, hogy Berzeviczy beszédének ebben a részében nem foglalkozott annak kimutatásával, hogy a kormány eljárása ezeket a mezőgazdasági bajokat képes-e orvosolni? A kis rendszabályok terén messzemenő a buzgólkodás, de a kérdés nagyságát nem ilyesmikkel oldják meg. (Ugy van! balfelől.) Berzeviczy és előtte már Pulszky és még előtte is sokan foglalkoztak aszal, hogy a szébbeli fegyverbarátsággal szóló kompromittálja a közjogi alapot. Erre még reflektálni fog, míg most a pénzügyminiszter és a belügyminiszter beszédével foglalkozik. A pénzügyminiszter beszédéből kimaradt a közgazdasági szerződések megújításáról a tájékoztatás, holott ezt Horánszky nyomattal sürgette és holott ez a legfontosabb aktuális kérdések egyike. (Helyeslés balfelől.) Elismeri, hogy az alkudozás stadiumában nem lehet minden részletet föltárni, de a főbb elvekről tájékoztatnia kell a parlamentet. — Ő az önálló jegybankra a törekvést jogosultnak tartja, sőt ez az egyedül helyes, de a valuta reform alatt ez nehéz. Am ha más expedienst el is fogadnak, nem szabad a bank szabadalmat olyan hosszú időre megkötni. A vámszerződés megújításánál biztosítandó, hogy a kellő időben a mezőgazdasági terményeknek a kellő védelmet megadhassuk. (Helyeslés balfelől.) Tudni óhajtja, hogy ebből az alkulomból, fogyasztási adó rendszerünket hajlandó-e a kormány a magyar érdekeknek megfelelően kiépíteni, nem úgy, mint most van, a midőn a mi érdekeink ellenében idegen érdekeket támogatnak? Es végre tudni akarná, hogy a vámtarifa megállapításánál le akar-e számolni a kormány az örösi engedélyekkel? Ezekre nem talált a pénzügyminiszter beszédében feleletet s ha továbbra sem felel, ezzel a bizonytalanságra újabb okot ad. (Helyeslés balfelől.) Beszél azomban a miniszter a költségvetés emelkedéséről s azt kérdezi, hogy amik a költségek emelkedését okozzák, azok az intézkedések mind kisserűek-e? Hát nem mind kisserűek, mert hisz egy részüket maga az ellenzék is megszavazta. De állítja, hogy ezen a téren a kormány eljárása, ez eljárásából kifolyó intézkedések nem organikusak. (Helyeslés balfelől.) Ezzel a költségvetéssel,

meg. „Indulj”-t kiált a szerző és neki ront a végetlennek, a széltalannak! Még csak a helyesírás tilalomfáit és parancsszavait sem veszi tekintetbe.

Egyéni viszonyokból indul ki: örül öcsöcsé „házasodási tényének” — de a kis másfél éves sógorónőnek egy odavetett megjegyzése véletlenül megindítja szavainak áráját és beszél aztán annyit, hogy elég elolvassni.

Minden megvan ebben a dolgozatban, mi a kor hullámverései közben felszínre jut: a nihilizmus, szocializmus, panama, uri gyilkosok, — sőt még a néppárt is. Legszélesebbre terjeszkedik az analízis, synthézis és a nőemancipáció. Az analízis öli meg a kort, a szellemet, a jólétet, a boldogságot. Haragszik a Pesti Napló egyik kritikusra és könnyűnek tartja Voltaire meg Rousseau szereplését, mikor szellemük úgy volt berendezve.

„Most már kérdem — így ír egy helyen — hogy ne volna mai irányunk beteg, mikor nem tud megújodni, ha szellemünk, hogy úgy mondjam „elszaladt”

A szabadságról azt mondja, hogy „nem lehet egyéb, mint fogalmi elemekből összerakott ítéleten alapuló belátás.”

„Éppen az a baj — sóhajt fel — hogy korunk nagyon is kitétte a nőt a nap tulságos fényének és belerántotta őt is a bajba, midőn a nőben rejlő hatásos erőt nem egyensúlyozásra használja, hanem a mérleg azon felébe teszi, melyben analitikus szellemünk egyedül áll.

Es kérdem, ki legyen a vallásosságnak, a

lemondásnak, a szelidségnek mutatója, hogy aberrációba jutott irányunk a kerékvágásba zökkenjen, ha a nő is beáll éppen szellemfejlésztő professzornak és és — — — béka nyuzónak.

Bizony akkor már a nő nem áldást hozó napsugár, hanem csapásos hullámvérés.”

Ugy hiszem, ezen intézetek elég alapot nyújtanak arra nézve, hogy a bíráló bizottság a pályadíjat ne ítélje oda a szerzőnek.

Ha a 4-ik számú dolgozatot az önálló gondolkodás és mélységes tudományosság affektációja jellemzi, az 5-ik számot, melynek címe „A nőemancipációról” és jeligeje: „A nők előtt legnagyobb hatalom a divat”, bizonyos naiv gondatlanság tünteti ki.

Panaszkodik a szerző, hogy társadalmi, még pedig nőket érdeklő kérdéssel kell beszélnie „legalább egy óra hosszúig.”

„Az igazat megvallva, itt sokat gondolkoztam — úgy mond. A követelmények oly ellentétesek s kissé érthetetlenek, hogy megfelelni nekik azt hiszem igen bajos.”

De mégis megkísérli. Szól általában a társadalomról, majd áttér a nőemancipációra s kérdi, „miben is áll a nőemancipáció?”

A legegyszerűbb válasz erre: Oly helyzetváltozás, vagyis állapot-behozás a társadalomba, melyben a nők nem csak egyenlő jogokat élvezzenek a férfakkal, de egyenlő kötelesség is terhelje őket.” Stb.

Szörnyen szidja a divatot. Fölkeres pl. vidéki ember létére (látszik is!) egy fővárosi ismerőst,

ki egész napot szentel neki szíves előzékenységgel. Később — folytatja szerző — megtudom, bujtat mindenhova, vitet valamivel ide-oda is csak jó helyre nem, kíván mindet csak jót nem.

Itt a divat és való egy képe!

A példa ugyan nem talál valami nagyon, de a naivság bőven csordul tovább.

Egy fogorvos-kisasszony telepedett meg, — beszél el komolyan nekünk az író — egy vidéki városban. A város minden fogfájósa rendkívül hirdetett ügyességére bizta foga kihúzását, de mi történt? Az, hogy két évi ott tartózkodása után menekülni volt kénytelen a városból, különben kiűzték volna már, annyi páciensének szaggatta le ügyetlenségével állkapcsát.

Több példát nem volt alkalmam észlelni, de örülök is neki, mert ez egy is egészen elvette minben kedvemet.

A naivság legfényesebb példája azonban ezen részlet: „Ne tessék elhinni, mélyen t. Hölgyeim, hogy e kérdésben igen elfogult vagyok. Nem! Mert az igazat megvallva, nekem is jobban esik, ha egy piszkos inas helyett egy nő szolgál ki esetleg szivarral, mivel ez érdekesebb, de ne legyünk annyira önzők magunkhoz.”

Bajos is volna másokhoz önzőknek lennünk.

Tán nem veszi szerző maga sem tulszigorunak a bíráló bizottság ítéletét, mely így hangzik: közhelyeket izetlen, prédikáló hangon színtelen, utszéli stílusban tárgyal a szerző.

Azon kevésbé izetlen, de a bíráló bizott-

ezzel a nagy költségvetéssel igen gyöngye államot adunk, mert nem egyöntetű a munkánk, mert palota mellett viskó, aszfalt mellett kátyu van. Holott ezzel a költségvetéssel egészséges politika teremthetne olyan állapotokat, amelyeknek a mostaniak még csak árnyékuk sem lehetnek. (Ugy van! balfelől.) Mert csak díszkedni azzal a közigazgatással, ami nálunk fennáll, csak nem lehet megelégedve az országgal? Hiszen ott nem lehet autonómiáról beszélni, ahol ugyancsinalják a közigazgatást, mint ahogy csinálják széles e hazában, de legkivált, hogy példát idézzem, Nogradmegyében. Nem lehet ott parlamentarismusról beszélni, ahol a főrendiházat új magnások kinevezésével s a képviselőházat a mi választási rendszerünkkel állítják össze. (Ugy van! balfelől.) A belügyminiszter a választók számára vonatkozó adataiból kifejezte azt, hogy 1869. óta a népeesség is szaporodott s hogy ennek folytán ennek nyomának kellene lennie a választók számának emelkedésében is. Pedig az nem látszik meg mert hisz maga a belügyminiszter is apadást jelez. (Ugy van balfelől.) Mindezen körülmények dacára azonban vegyük a parlamentet, nevezetesen a képviselőházat, amikor ilyen uton-módon már ide került, itt összeül és el látja az ország dolgait. Na hát ez sem vigasztaló s talán még kevésbé vigasztaló mint ezek a most szellőtett külső körülmények. A miniszterelnök azt mondja Szilágyisomlyón, hogy ő nem ereszkedik hiábavaló szóharozba. Ez a felelet lehet sneidig, de nem méltó egy ország miniszterelnökéhez, ambátor tudvalevő, hogy azt a miniszterelnök hogyan értette? Ugy, hogy ő a beszéd helyett, majd tenni fog, még pedig előre láthatólag — a választásoknál. (Ugy van balfelől.) Reflektál arra, hogy Szapáry és Ugron olyan felhívásokat hallottak, amelyek új pártalakulásokat ozeoloznak. Szapáry a közjogi pártok egyesítésére törekedett díszletes buzgalommal. Ő méltányolta azt a törekvést, de csak elveinek integritásával reagálhat a törekvésekre. Szapáry ugy kontemplálta, hogy szólóék pártállásukat és elveiket megóvják s ugyszólva szóló pártja fegyverszünetet kössön. Ez nem volna lehetetlen, de csak abban az esetben, ha a visszates ellen kiszélesített kormányprogram biztosítana. De ezt a belügyminiszter itt, Temesvárt pedig Wlassics miniszter visszautasítja. Na hát ha a kormánypárt nem reagál, akkor szólónak több szava nem lehet a dologhoz és akkor Szapáry hiába fáradozik a fuzión.

Holtz Pál: Miért nem csinálta meg Szapáry miniszterelnök korában? (Derűtség.)

Apponyi Albert gr.: De a kiegyezési tárgyalásokhoz nem is szükséges ez a nagy, erős többség, hanem szükséges egy kvalitásban első rangu többség. Ambátor meg van a hivatása egy erős ellenzéknek, amely lehetetlenné teszi, hogy a kormány belemenjen olyan szerződésekre, amelyeket itt egy erős ellenzék

meghíusíthat. (Ugy van! balfelől.) Ami Ugron meghívását illeti a szélsőbal alapjára hasonlóképp nem fogadhatja el.

Madarász József: Majd rákerül a sor! (Derűtség.)

Apponyi Albert gróf azonban ennek kapcsán utatkozik Berzeviczy azon vádjá ellen, hogy szóló kassai toasztja és a fegyverbarátság a kiegyezési alap ellenségeivel kompromittálása a kiegyezésnek magának. Ez nem a kiegyezési alap ellen van intézve, ez egyedül a szabadelvű párt alapjának, az 1875-iki alapnak megtámadása, amelyet szóló igenis igyekszik megdönteni, hogy megvédhesse az 1867-ct. (Helyeslés balfelől.)

Budapest, november 16. (Baját tudósítónk távirata.) A képviselőházi ülés további folyamáról tudósítónk a következőket sürgönyzi:

Apponyi beszéde további folyamán utal a zágrábi eseményekre, melyek szintén igazolják a kormány iránt a bizalmatlanságot, melyből kifolyólag a költségvetést nem szavazza meg. (Zajos éljenzés balról.)

Helfy interpellál a keleti bonyodalmak ügyében s kérdi, hogy a monarchia megtette-e a szükséges lépéseket érdekeinek védelmére.

Tibád interpellál a horvát törvények közjogsértő kifejezései miatt.

Bánffy ezen interpellációra azt feleli, hogy a korrigálásra szükséges lépéseket megtette. Csodálkozik Tibádon, kinek államtitkár korában a horvát törvények átmentek a kezéin, hogy akkor nem gondolt e kifejezések korrigálására. (Derűtség.)

A helyőrségi tisztikar elismerése Boros Beninek.

— november 17.

Szép és lélekemelő, egyben pedig nagy jelentőségű volt azon ováció, melyben Boros Beni polgártársunk részesült, kinek lakásán tegnap délben a helyőrség tisztikarának képviselőiben báró Spiegefeld József tábornok és várparancsnok, Csikós Alajos ezredes, Pull János alezredes és Szli mák András őrnagy megjelenvén, neki köszönetüket és elismerésüket nyilvánították azon felkösztöntőért, melyet a Daniel Ernő miniszter tiszteletére adott diszlakomán a hadseregbe mondott.

A tisztikar érzelmeit báró Spiegefeld tolmácsolta, ki átértett szép beszédjében ki-

emelte, hogy az osztrák és magyar monarchia minden katonájának szívében élénk viszhangot és hálás elismerést keltettek a felkösztöntő azon szavai, melyekkel Boros Beni a hadsereg hűségét, különösen pedig hazafias szellemét méltatta, és melyekkel egyuttal reámutatott a hadsereg és a polgárság között tényleg fennálló jó egyetértés és kölcsönös tiszteletből származó nagy politikai és társadalmi jelentőségű előnyökre. Különös sulyt fektet a tábornok azon örvendetes körülményre, hogy éppen Aradváros polgársága és a helyőrség között ezen jó viszony és egyetértés már régi időktől fogva zavartalanul fenállott, azon jó viszony melynek a polgárság részéről minduntalan megújuló tanujelét tapasztalja; kijelenti, hogy a tisztikar, a maga részéről, mint eddig, ugy ezután is legkedvesebb feladatának fogja tekinteni, hogy Aradváros polgárságának jóindulatát teljes mértékben kiérdemelje és viszonzza. A tábornok végül a tisztikar legősztintébb szerencse kívánatait tejerzte ki Boros Beninek azon kitüntetés alkalmából, melyben őt a fejedelmi kegylegujabban részesítette.]

Boros Beni meghatottan köszönte meg az iránta nyilvánult kitüntető figyelmet, és ismételtén kijelentette, hogy azokat, miket felkösztöntőjében a hadseregről mondott, életének számos tapasztalataiból és legősztintébb meggyöződéséből merítette.

Arad város összes polgárságának érzelmeit tolmácsoljuk, midőn őszinte örömmel regisztráljuk a katonaság e kiváló tagjainak ez alkalommal is nyilvánított hazafias felfogását és Aradváros polgársága iránt kifejezésre juttatott őszinte rokonszenvét és jóindulatát.

KÜLFÖLD.

A béke-konferencia.

Az európai nagyhatalmak flotta-demonstrációja nem maradt pusztá ige. Alig kelt szárnyra a hír, hogy ilyesmi van készülőben, már is arról értesítenek, hogy az illető hajórajokat ré szint elindították, részint már meg is érkeztek a kelet megjelölt kikötőibe.

A tizenhét hadihajóból álló Angol flotta, 9000 katonával fedélzetén, Seymour tengernagy parancsnoksága alatt már előbb megérkezett Salonikibe. Odavárják — mint táviratban már hoztuk — Acbini, ellen-ten-

ság egyhangu ítélete szerint egyoldalú, érdektelen, mondhatnók tartalmatlan a 6. sz. munka. Czime: A nő kérdésről. Mottó: Az egyén szabad, Érvényre hozni mind, mi benne van, Csak egy parancs kötvén le: — Szeretet. (Madách.) A költői lendületre való iparkodás szembezők, csakhogy e nemes törekvés nehézkességgel érvényesül. Egy példa elég lesz izelítőül. Idézem egy mondatát: Platon nem ösmerte, fölfelé tekintő szemekkel ez ember lakta turta földet, odahagyva ábrándjai csillagos világába röpülve ködös, homályos, nekünk utólréhetetlen magasságba — nem ösmerhette a nőt, annak mindenható szerelmét, az anyai szív szeretetének megmérhetetlen nagyságát, beláthatatlan mélységét, csak magával az istenséggel összehasonlítható fonségét, a mely előtt porba omlik a legfényesebb elmének is ábránd s képzeletvilága, ha nem adatik, a minthogy nem adott ezen — mondjuk, hogy platonikus és csak az emberszeretet teremtette koncepczióban — ha nem adatik hely az emberi, egyéni, aszszonyi, édesanyai szív munkájának, a szeretet, lemondás kitartó hit, akarat megbizonyításának, az egyéni boldogítás és boldogulhatás kultuszának!)

Tessék ezen szavakból egyszeri, futólagos hallás után a való értelmet kivenni!

És hason genreü periodusokban, oktalan-éktelen ákom-bákom írásban, mely szemet ront és izlést sért, hömpölyög tova, mit a szerző mondani akar, de a minek mi tiszta tudatára és megértésére éppen nem, vagy csak kevésé juthatunk.

A hatodik számú dolgozatot tehát semminemü elismerésben nem részesíthette a bíráló bizottság.

Magasabb színvonalon áll az eddig tárgyalt összes dolgozatoknál az 1. sz. munka, melynek czime: A nő társadalmi függetlenségének jogczime. Jelige: «Férfi sorsa a nő!» Gondolkodó embernek a műve s nem osztozott a többség az egyik bíráló azon szigoru ítéletében, hogy pusztá Darwin-kivonat és pongyola, laza munka.

Tényleg nem pongyola és nem laza munka, de szükkörű, egyoldalú, Darwin és meg egy angol munka alapján készült s tán nem is akar többet, mint ezeknek igazságait megismeretni. S minthogy a szerző alig-alig merit valamit önmagából, a dolgozat mindvégig nem tud érdeket keltetni, szintelen, egyhangu, unalmas. Ezen lényeges foglalkozások miatt sem nem jutalmazható, sem nem olvasható.

Értékben az első számúnak fölötte áll a 7. sz. munka.

Czime: A család és a nő, kapcsolatban a nőkérdés fejlődésével. Jelige: Erő és tudomány nem emelhetik fel a nőt a férfig, hanem csak a szerelem és az anyaság. (Paul Janet, A politikai tudomány története, I. 1900.)

A mi azonban a dolgozatot a felolvasásra első sorban alkalmatlanná teszi, az terjedelme. Mintegy 2 órát venne igénybe az egész mű elolvasása és itt a szerző az előirt kelléknek, az egy órai időtartamnak, már is nem felelt meg. A munka különben széles, kiterjedt olvasottságon alapszik. Erénye ez, és egyuttal hi-

bája is. Jeles oldala: a mennyiben tág kört felölelve, a szerző a nő helyzetéről a családban, társadalomban és történelemben valóban sok érdekest hord össze és az idevágó fejezetek tényleg a mű legbecsesebb rés.letei — hibája, a mennyiben a szemenszedett citátumok oly hamazával ékeskedik, minövel a bírálóbizottság bármely tagja aligha találkozott valamikor.

Értjük a citatum belső karakterét: vagy helyzetet világít meg teljes mivoltában, vagy a gondolatot oly találóan fejezi ki, hogy más szavakkal talóbban nem lehetne.

De ha mások szavát azért idézik, hogy idézet legyen, hogy ugy lássék, mintha valamely műnek szellemébe behaltoltunk volna, a citatum meddő lom, éktelen cifraság, hasonló a cifra tollakhoz, melyeket az indiánus hajába tűz.

Ezen szempontot mellőzte a szerző; ez okozta, hogy a bírálók egynémelyike megróvta a munkának lexikonális jellegét, a melyben többé-kevésbé ügyes módon compilálva van, a mi a nőkérdésről mondható.

A bíráló bizottság teljes elismeréssel adózott azon érdekes részleteknek, melyek a nő életét tárgyalják a görög, a római, a germán s keresztény világban s csak fájlalta, hogy a magyar nőnek oly kevés hely jutott. Mint olvasmány a munka becses és érdekes lehet, de egyes fejezetek éppen nem valóq nő-közönség elé.

Dicsérből kell még említenünk a mű paléozott, simább stílusát.

Tehát a 7. számú dolgozat sem volt ezen tekinteteknél fogva jutalmazható.

Hátra van még, t. választmány, két dolgo-

gernagy alatt az öt hajóból álló olaszhajórajt is, mely tegnap indult el Nápolyból, a francia hajóraj a Piräusnál fog összpontosulni. — Az oroszok központi hajórajának öt hajója K o l o g e r a s ellentengernagy vezetése mellett egyelőre Smyrnánál fog kikötni.

Az osztrák-magyar monarchia hajói tegnap indultak el a Catano melletti teodói kikötőből. Némi feltűnést kelt, hogy még eddig nincs jelentve vajjon Németország is részt fog-e venni ezen európai tüntetésben hajóival. Lehetséges, hogy az osztrák-magyar hajóraj fog a Törökországban tartózkodó német alattvalók védeiméről is gondoskodni, amint ezt a múlt évben a német hajóraj az osztrák-magyar alattvalókat illetőleg cselekedte Kis-Ázsiában.

Amit Európa hatalmasságai a tüntetéssel végeznek, nagy jelentőséggel bír, hatalmas lépés, mely egyszerű visszavonulással nem végződhetik. Az abban rejlő szándékot siker kell, hogy koronázza, bármi legyen is az.

De mi az a szándék?

Eddig még rejtély a kabinetek titkaiba be nem avatott körökben; mert az, amit S a l i s b u r y lord guildehalli beszédében a hatalmak egyetértéséről mondott, elég homályos volt arra, hogy a valódi célzattal illetőleg különböző felfogásnak nyisson téré.

Egyelőre ahhoz a nézethez kell menekülnünk, hogy amit a keleti kérdésben az osztrák-magyar monarchia kezdeményez és amiben részt vesz, annak célja nem lehet a török birodalom megbontása.

Az orosz czár levele Vilmos császárhoz. A berlini „Tagblatt“-nak jelentik Szent-Pétervárról, hogy W l a d i m i r nagyherceg Berlinbe indult, hogy Vilmos császárnak a czárnak egy levelét adja át, melyben igen meleg és szívélyes hangon azon óhajának ad kifejezést, hogy Németországgal továbbra is ennakarjataratania szoros baráti viszonyt. A pétérvári illetékes körök e lépésnek igen nagy jelentőséget tulajdonítanak.

A bécsi közélet válsága. A konzervatív párti kör tegnap tartott ülésén 14 szavazattal 7 ellenében megtagadta a D i p a u l i és társai által kért engedélyt, hogy a bécsi közélet feloszlásának jogi természetét illetőleg interpellációt terjeszthessenek elő a képviselőház holnapi ülésében. A kisebbségben maradt képviselők a következők: Dipauli báró, Morsey báró, Ebenhoch, Gasser, Sohorn, Fux és Peitler. A nevezettek azután kijelen-

tették, hogy fenntartják maguknak a további lépéseket.

IDÓJÁRAS.

Legnyomás: reggel 7 órakor 775.3 milliméter, délután 2 órakor 774.8 milliméter. Némersék: reggel 7 órakor $C^{\circ} + 2.3$, délután 2 órakor $C^{\circ} + 12.8$. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor EN. 1, délután 2 órakor K. 1. Felhőzet: reggel sűrű köd, délután derült. Csapadék az utóbbi 24 órában: 0 milliméter.

Temesváriak Aradon.

— Saját tudósítónktól. —

Mint már jelentettük, dr. T e l b i s z Károly kir. tanácsos, temesvári polgármester vezetése alatt a napokban egy küldöttség járt Aradon, hogy megismerje az itt lépföldéiben levő csatornázási és vízvezetési munkálatokat. A bizottság a polgármesteren kívül a következő tagokból állott: B a n d l Rezső városi rendőr főkapitány, K r a t o h w i l l Heurik főszámvevő, dr. T a u f f e r J e n ő tiszti főorvos, V i l s m a y e r Antal, T e d e s c h i János, K r a e m e r Frigyes, C s a s z n e k József és L e y r i t z Ignác törvényhatósági bizottsági tag.

Aradon a bizottságot V i r á g h Lajos városi főmérnök és dr. S c h u s t e r városi törvényhatósági bizottsági tag fogadták, a kik mindenekelőtt elvezették a temesváriakat a gépházba, mely ugy csatornázáshoz, mint a vízvezetékhez szolgál.

A munkálatokat a H u g h e s és L a n c a s t e r angol özög eszközi a Shoné-féle rendszer szerint, a mely abból áll, hogy a piszkos víz — az esővíz kivételével — földalatti ejektorokban gyűjtetik össze és a gépközpontban alkalmazott légnyomás segítségével vezetetik ki a városból. Aradon a csatornázási utcahálózat már csaknem elkészült. Most még az egyes házakat kell összekötni ez utcái hálózattal, a mely munka még mintegy fél évet igényel és így a csatornázás a jövő tavasszal életbe lesz léptethető. E csatornázás Arad városnak 780.000 frtba kerül. A vízvezeték már szintén épülőfélben van. A munkát ugyanazon angol társulat végzi, s pedig oly módon, hogy 60 évre kapott konzessziót és ezen idő alatt jogositva van minden köbméter vizért 20 kr illetéket szedni. Ezen illeték azonban csak legfeljebb 2000 köbméter fogyasztásért szedhető; nagyobb fogyasztásnál a díjak alacsonyabbak.

Az egyes tárgyak s berendezések beható megtekintése után a bizottság V i r á g h főmérnök vezetése alatt az új v á g ó h i d a t nézte meg mely 2 év előtt 125.000 frt költség-összeggel épült és az egész országban az

egyetlen, a mely egyszermind sertés-vágásra is be van rendezve. Abban is speciálítás ez a vágóhid, hogy ott a szarvasmarhát nem vágják le, hanem egy sajátoszerű készülékkel agyonlövik.

Ezután a városi árvesházat tekintették meg. Az épület egy nagy kertben áll, mely a városé; három osztályból áll, az egyik a fiúk, a másik a leányok és a harmadik a osecsemők számára van berendezve. Az épület központi fűtésű és el van látva vízvezetékkel. Az építés 80.000 frtba került. Ezt az egész építési tőkét önkéntes adományokból és gyűjtésekből fedezték.

A bizottság megnézte továbbá az új, internátussal ellátott kereskedelmi akadémiát, melynek 80.000 frtnyi építési költségét a kereskedelmi kamara szintén önkéntes adományokból teremtette elő.

Innen a bizottság az új f a é s f é m i p a r i s z a k i s k o l á b a ment, mely e hó 6-án nyílt meg D á n i e l Ernő kereskedelmi miniszter jelenlétében. Az épület 65.000 forintba került.

Végül a bizottság megtekintette a w a g g o n é s g é p g y á r a t, mely három év óta van üzemben és ez idő szerint mintegy 2000 munkást foglalkoztat. A gyár oly lendületet vett, hogy most már nemcsak waggonokat, hanem gőzmozdonyokat is állít elő. Ez a páratlan gyártelep hatalmas benyomást tett a temesváriakra.

A temesvári küldöttség melegen megköszönte az aradi vezetők figyelmét. Dr. T e l b i s z polgármester a délelőtt folyamán látogatást tett S a l a c z Gyula kir. tanácsos, polgármesternél és F á b i á n László főispánál, kik előtt az Aradon tapasztalt nagy mérvű előhaladás és építkezések felől őszinte elragadtatásának adott kifejezést.

D. u. 2 órakor a bizottság a „Fehér Kereszt“ étteremben ebédelt és a d. u. 5 órakor induló vonattal visszautazott Temesvárra.

Hir szerint az angol társulat egyik képviselője közelebb elmegy Temesvárra, hogy részletes felvilágosításokat tegyen a Shoné-féle rendszer felől.

Szőlőbirtokosok figyelmébe.

Ménass, november 18.

A földművelésügyi m. kir. minister a m é n e s i m. kir. vinzellér-iskola igazgatóságának a javaslatára egy oly intézményt léptetett életbe, mely hivatva van szőlőink rekonstrukcióját nagy mértékben előmozdítani. A minister ugyanis megengedte, hogy a nevezett vinzellér iskola igazgatósága több olyan szőlőszeti munkavezetőt alkalmazhasson, a kik az aradhegyaljai szőlőbirtokokok által, esetleg a szomszéd vármegyék birtokosai által is a különféle szőlőmunkálatok vezetéséhez bizonyos időre és mérsékelt díjazás mellett igénybe vehetők legyenek.

Igen sokan vannak szőlőbirtokosaink közül, a kik szakképzett vinzellért, vagy szőlőkezelőt nem tarthatnak, a kiknek azonban egyes munkák szakemberre volna szükségük. Ismét vannak mások, akiknek van ugyan szőlőkezelőjük, de a szőlőkezelő a folyton fejlődő szakismeretekkel nem tarthatott lépést és az újabb tapasztalatokról nem vett tudomást.

A szóban forgó intézménynek azé a feladata, hogy ezen munkavezetők a különféle szőlőszeti munkálatokat az őket igénybevevő szőlőbirtokosoknál a mai kor legújabb és legjobb talált szakismereteinek és tapasztalatainak érvényesítésével vezessék, vagy be-mutassák.

A munkavezetők a vinzellér iskola felügyelete alatt állván, mindenkor abban a helyzetben lesznek, hogy az újabb szőlőkultúra terén szerzett és napról napra szaporodó tapasztalatokat és a folyton fejlődő szakismereteket működésük közben érvényesítsék.

A munkavezetők bárki által vehetők igénybe, amerikai anyatelepek, oltvány iskolák, és szőlők létesítésénél és beosztásánál, szőlő oltásnál, ültetésnél, metszésnél, oltványiskolák különböző munkálatainál, oltványok szellőztetésénél, és legyökerezésénél, kiszedésválogatás, és osztályozásánál és a többi különböző munkák alkalmával.

A munkavezetők az őket igénybe vevő

zat, melyről be kell számolnom: a 2-ik és 11-ik számú.

Mindkettőről a bíráló bizottság osztatlan elismeréssel nyilatkozott.

A 2-ik számú czime „A nő joga“ s jellegéje ezen talpraesett, eredeti gondolat: „Nem a jog kettő, hanem a természet, a mely feltételeket szabott az életnek, mely másnak teremtette a nő testét, lelkét, mint a férfié, s egy célt jelölve meg nekik, így két utra terelte őket.“

Az író tisztult felfogással tárgyalja a nő-emancipáció kérdését. Érdekes és lendületes a dolgozat mindenütt.

Nem adathalmazt gyűjtött a szerző, hanem ki fejtett álláspontja indoklásául okos mérték szerint veszi számba a történelmi fejlődést és a jelenkori statisztika szám arányait, minthogy a dolgozat elejétől mindvégig érdekesítő, hangulatos, élvezetes, a bíráló bizottság dicséretben részesíti. A szerző szabadságára bizza, hogy tetszése szerint módosítsa a mű bevezető és záró sorait, melyekre egyik-másik bírálónak volt gáncoskodó szava.

Minthogy a szerző hozzájárulását ahhoz, hogy a mű a téli ciklusban felolvastassék, előlegesen beleegyezését kijelentette, a jelige felbontható: A bíráló bizottság azt indítványozza, hogy a dolgozat az évkönyvben kinyomassék és a szerző a mű terjedelméhez mért illő tiszte-dijban részesüljön.

Utolsó nap érkezett, utolsó nap maradt a 11-ik számú verses dolgozat. Czime: B e l l a és

D o r o t t y a. Jelmondata: „Nőket érdeklő társadalmi kérdés.“

Minthogy tökéletes emberi alkotás e földön nem képzelhető, bizonyára vannak a B e l l a és D o r o t t y a című munkának is hibái. Nem egy rime rossz, több mint egy jambikus sor döcögve lejt és súlyod le a gondolatnak prózai módjára; a bevezetés sem megkapóan új, nehezen indul meg, mire hosszan kell, türelmetlenül várunk: nem egy részlet emlékeztet fel-tűnően Arany, más helyütt Dóczi modorára, holott az utánzáson megérzik az erőlködés — és mégis, mindezeknek daczára a B e l l a és D o r o t t y a sikerült dolgozat, mely nagy hatást ígér, szóval olyan munka minőt kívántunk. Szelid humoros, csipős, szatirikus részleteket megkapó, magasan szárnyaló igazi költői részletek váltanak fel. Az a akok, melyeket fest itt-ott tán kevésbé tulzottak de mégis élethűek, jól egyenitvők.

A bíráló bizottság véleménye ez: Adassék ki a kitűzött 100 frt pályadíj a B e l l a és D o r o t t y a című munka szerzőjének, az ekkép megjutalmazott pályamű pedig közöltessék a millenniumi év elején a Kölcsey Egylet által kiadandó évkönyvben, addig azonban ne álljon jogában művét bármi más módon értékesíteni.

A magunk részéről kérjük a választmányt, kegyeskedjék jelentésünket tudomásul venni.

Arad, 1895. nov. 5.

SOMOGYI GYULA,
a közm. bizottság elnöke.

szőlőbirtokosoktól nti költséget, teljes ellátást, és 50 krajczár napi díjat kapnak.

Akik a munkavezetőket igénybe venni óhajtják, azok forduljanak közvetlenül, de az igénybe vétel előtt legalább egy héttel a ménesi m. királyi vinczellér iskola igazgatóságához.

Holdfény.

Írta: Krady Gyula.

I.

November elején egy estén, lapáarta után agyonlőtte magát valaki. A szerkesztőségéből már szállingóztak a munkatársak haza, vagy a kávéházba, mikor a telefon csilingelve jelentette be az öngyilkosságot. A szerkesztő kimerülten dobta le a tollat. A riporterhez fordult.

— Lényei ur legyen szives. Lényei egy fiatal, bajusztalan ember, aki máskor ambícióval végezte kötelességét, dacosan nézett maga elé. Szokatlan határozottsággal beszélt.

— Ne! ez lehetetlen, ez kétségbeejtő... Patetikusan és véghetetlen ekkeseredéssel gesztikulált, míg beszélt. Szidta a lapot és azokat az embereket, akiknek ilyenkor is van kedvük az öngyilkossághoz. A szerkesztő kedvtelenül játszott a czeruzájával!

— Ahogy tetszik...

Fenyegetőleg mondta ezt, Lényei eltűnt a következő másodpercsben.

II.

Lényei Sándor élénk temperamentumos fiú volt. Rokonszenvezett mindennel ami hangulatokat, kedves, vagy méla pillanatok szült neki. Most is, ahogy otthagya a szerkesztőséget a maga gázos fullasztó levegőjével a végig ment a hosszú udvaron, amelynek egyik felében állott a gépház kivilágított ablakaival, lázas sietséggel dolgozó munkásaival, elmélázott egy pillanatra. A teli hold csendesen uszott felette a világos, novemberi égboltozaton, s Sándor arra gondolt, hogy milyen szép foglalkozás volna most, ahelyett, hogy öngyilkosság után futkosna, leülni a redakció legkényelmesebb asztalához s írni egy szép verset, vagy tárczát, olyasmit amiben előjönne a holdfény a maga méla, szomorú világával, s az éjszaka, a magas égbenyuló házak, amint árnyékba borultak barnán, feketén nyulnak fel a levegőbe.

Ég neki most prózainak kellett lenni. Ah máskor milyen ambícióval vetette volna magát erre a szenzációs öngyilkosságra. Hasábokat tudott írni, tartalmasan, meghatóan, szenzációt kelten, — most pedig nincs kedve semmibe, — még az élethez sem.

Gondolkosva lépegetett előre az utcákon. Hirtelen egy remek frázis jutott eszébe, abban gyönyörködött. Nézegette minden oldalról s tetszett neki módfelett. Egyszer aztán érzéssel sóhajtott fel:

— Igen, modern Jeremiássá válok harmincz éves koromban, aki keserű könnyeket fog hullatni elmúlt ifjúságának romjain.

Igy tön néhányszor még s elhatározta, hogy ezt a szép gondolatot egy tárcsacsikkelyben fogja megörökíteni.

III.

Az öngyilkosság nagyon kis jelentőségű volt. Egy vén ember, egy vén elcsapott irnok lőtte agyon magát, a mi a lehető legtermészetesebb dolog a világon. A vén ember vaiaha szép napokat látott. Volt pénze, mindene volt tehát. A pénz azonban elfogyott, nem lett semmije egyszerre.

Boldogtalanná lőn. Es mert ragaszkodott az élethez, — szóval gyáva volt, mint a riporter elmesé cizimussal megjegyezte, — beállt irnoknak. Körmött naphosszat, kinlódott s egyszer egy halom bankó került a kezébe. Egy halom bankó, ami nem volt az övé. Elköltötte s akkor jött rá, hogy az ő élete voltaképpen már akkor elveszett, mikor az utolsó szásast dobta oda a cigánynak, a vagyonából s azóta csak vegetált. Tíz esztendővel később tette azt, a mit kellett volna. Vett egy revolvert és agyonlőtte magát. A legegyszerűbb megoldása egy problémának.

IV.

Sándor lehangoltan érkezett vissza a szerkesztőségbe. Az uton igen szomorú gondolatok fogták el. Gondolkozott az öreg irnokon, aki ott feküdt vérző homlokkal a szoba közepén. A szeméi ki voltak fordulva s az egyik kezével görcsösen kapott valami után a légbe. Talán az életért, a múltért, ami eltűnt visszavonhatatlanul?

Sándor azt gondolta, hogy mégis igen szomorú

dolog lehet az, meghalni. Meghalni így erőszakosan, így kinlódva. Borzongást érzett testén s könny szökött a szemébe. Az jutott eszébe, hogy egy napon ő is az öngyilkosság előtt volt. Es akkor nem félt a haláltól. Vidáman, könnyeimten nézett a pisztoly csövébe és talán megtette volna azt az ebligált ujjmozdulatot is, ha hirtelen eszébe nem jut, hogy neki voltaképpen nincs oka miért meghalni. Szeretett, csalódott, mindössze egy fotográfia jelezte, hogy voltaképpen miért is akart ő meghalni. A fotográfiát összetépte és nem gondolt többé a halálra...

A hold melán, szomorúan vonta be fehér fényével a házak falát. A utcai lámpák csendesen pislogtak s az ég, a kora novemberi égtiszta volt, hideg és józan s mint egy óriási aczélbura fődte be a világot...

Voltaképpen csak annyit akartam elmondani, hogy az öreg irnok meghalt, nem azért, mert szeretett, hanem mert nem volt pénze s nyomorúságban nem kívánt élni.

IDŐJOSLAS.

A központi meteorologiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— November 17. —

Derült. — Száraz. — Kődös. — Éjjeli fagy.

Aradi kiállítók a millenniumon.

— Saját tudósítónktól. —

Ezredéves kiállításunkon képviselve lesz Arad város és Arad megye ipara, kereskedelme is. Igaz, hogy a kiállítók száma nem sok, sőt csekélynek is mondható, de a bemutatásra kerülő egyes czikkel bizvást tanúságot fognak tenni városunk fejlett iparáról és kereskedelméről.

Az aradi kereskedelmi és iparkamarában már össze van állítva a kamara területéről kiállítók névsora a kiállítandó czikkekre megjelölésével. Ezt az érdekes listát egész terjedelmében itt adjuk.

Ki fognak állítani:

Aradról

Rozsnyay Mátvás utódai (gyógyszerekészítményeket és vegyszereket). Weitzer János gép-, vaggongyár és vasöntöde részvény társaság (gyűjteményes kiállítás.) Ifj. Hönig Frigyes (harang.) Aradi kocsigyártók csoportos kiállítása: Kovácsik János kovács, Jalkóczy Alajos bognár és Melán József nyerges (egy phaeton). Varga testvérek (egy hintó). Foltz János (egy hintó). Csatlós József, Fiby György, Horn Sebestyén (egy phaeton) Goldstein Jakab (huszártiszta aulla, nadrág és egy polgári öltözet.) Barth Lajos. Aradi cipész-iparosok gyűjteményes kiállítása. Részt vesznek benne: Szilágyi József, Engels Mihály, Olár Justin, Nyiri Csátár, Czápos Péter, Nagy István és Taimer János (kiállítanak cipőket és csizmákat.) Schulzinger Herman (csoda-glóbusz.) Kellner Albert (nyomtatványokat.) Honison L. István (tényképet). Aradi hadseregállító borsövetkezet (különbéle számu és fajta honvédségi és közöshadseregbeli lábbeliket.) Negra Tódor (szobapadló-léymaszt.) Oertk Károly (mézes süteményeket). Pleisch Hermann (eczetszeszt és mályvaeczetet). Reusz Mór és testvéra (eczetszeszt) Réthy Lipót és fia (saját kiadású könyveket, könyv- és könyvmdai munkákat). Reinhart Fülöp (ebédli butorzat külön interieurben.) Varga József és Berán Antal (hálószoba butorzat külön interieurben.) Aradi asztalos iparosok (gyűjteményes kiállítás.) Glüök Dezső (himzési előmunkákat.)

Aradmegyéből.

Posevitz Gusztáv (Pankota) gyógyszereket. Kubinyák Mátvás (M.-Pécska) egy stabil-gőzgép mintadarabot s egy mézpörgetőt. Niedermayer Antal (Elek) egy vas-ekét, kukorica magvetővel ellátva. Burger Jakab (M.-Pécska) gyors-mángorlót. Munk H. és fiai (M.-Szlatina) különféle fűrés-gyártmányokat. Müller János (Uj-Szent-Anna) cipőket. „Union” vegyészeti ipar-részvénytársaság (M.-Szlatina) különféle vegyészeti gyártmányokat. Beerwaldeky Kálmán (Uj-Szent-Anna) olaj- és aquarel-festményeket. Sepsy Lajos (Pankota) ekét és patkókat. Szentendrey Béla (Uj-Szent-Anna) torony-

órát. Dienstmann György (Világos) szobafestési és mázólo munkákat. Grill József (Világos) hordókat. Binkics János, Fehér Lajos, Gok Ferencz és Molnár György, (Pankota) csizmákat. Magyar-francia cognac-gyár (Világos) cognacot.

Békésmegyéből.

Dr. Keleti és Kulpi (B.-Csaba) borju himlőnyirkot. Cseke Mihály (Szeghalom) lakatos-árúkat. Tóth Sándor (Orosháza) takaréktűzhelyt. Bakos Márton (Orosháza) bádóg-locsolókat. Kovács Imre (Orosháza) rézműves árúkat. Nagy Lajos (Szeghalom) kettős vasboronát és kapálóéket Schreck Lajos (Orosháza) mézpörgetőt. Katona Imre (Orosháza) tizedes hidmérlegét. Gulyás Mihály (B.-Csaba) egy igás kocsi. Toffler Jakab (Orosháza) seprőket. Vitéz Lajos (Orosháza) írőszekrényt. Gubicsa Sándor (Orosháza) asztalt és székeket magyar stylben. Nagy Zsigmond (Szeghalom) iskolai padot. Kovács Károly (B.-Csaba) lőszerszámok. Fikker Ferencz (Gyula) kötélműveket Spalek József (Orosháza) himzett női ruhát. Remete József (Gyula) csizmák- és cipőket. Klinkovits József, Bunyof János, Fekete Ádám, Potoczky Márton, Junászka Gyula, Junászka Károly, Tury Károly, Pallag Péter, Kriszpan András, Gog Béla és Szilvász Lajos (Gyula) csizmákat. Juhász Antal (B.-Csaba) kaptafákat. Kutschera Jakab (Gyula) cipőfényaszt. Weisz Mór és társa (Gyula) cognacot és pálinkát. Jontz Ferencz (Gyula) eczetet és eczetszeszt, Nemes Kálmán (Ocsöd) ebédlőkredenczet. Kosnyák Mihály (B.-Csaba) kődmánket. Forgács Mihály (Békés) ruganyos kocsi. Szendrei Lajos (Békés) diszszekrényeket. Farkas István (Békés) fekete diszmagyar öltönyt. Farkas Gyula (Békés) egy felső kabátot. Purjess és Reisz (Csaba) butorokat. Sajleén Pál (Csaba) kerítést kovácsolt vasból. Altstädter M. (Orosháza) nyomtatványokat. Kristó és társa (Orosháza) cserépneműket és téglát. Hézer Lajos (Orosháza) mintapatkókat.

Városatyák választása.

Arad, november 16.

A városban már tegnapelőtt minden krajczáros bélyeg elfogyott. Mind azokra a sokszinű czédulát rejtő levélre kellett, melyekkel egyes érdemekben gazdag városatyajelöltek nem annyira a jó barátok, mint a maguk ellenállhatlan vágyának unszolására fölkerestek mindenkit, a ki nem felejtette el adóját megfizetni és így benne van a választók névjajstromában.

Mint a „Klári” vaudeville borkereskedő kapitánya minden elébe kerülő valamire való rezervistának egy példányt nyom a kezébe borainak árjegyzékéből, úgy fogja el az embert itt is, ott is egy különben igen jóképű jól öltözött ur, a ki külöleg tájékozódván a körüléről, melyben szavaz, siet zsebünkét magán tömni piros, szürke, sárga czédulákkal. Közbe szerény mosolylyal és szabadabb szóval adja elő az okokat, melyek miatt nagy méltánytalanság, hogy őt sem a kormánypart, sem az ellenzék nem jelölte a törvényhatósági bizottságba, mikor oly fontos érdekek elengedhetetlen szükségességgel parancsolják az ő ottlétét.

Ha az ember az önműködő kortesek száma után itélne, talán nem akadna város széles hazában, hol a közélet iránt, annyian és oly joggal érdeklődnének.

A két part vezető emberei kevésbé láthatólag működnek, de azért dolgoznak és főleg azok a vendéglők, hol ellenzéki tanyák vannak, az éjjel mozgalmassabb eszmecserének voltak színhelyei.

Nagyobb meglepetést azonban a mai választás aligha fog okozni. A pártok jelöltjei a pártok tiszteletreméltó loyaltását igazolják és tekintetben a szabadelvű párt a legjobb példával járta elől. Oly férfiakért feszíti meg erejét, kik kötelességben és azon kívül arra való tehetséggel, érdeklődéssel és kitartással szolgálják mindig a város érdekeit. Erkölcsi és szellemi tőkegyarapodása lesz a városházán, ha a szabadelvű párt jelöltjei kerülnek ki győztesek-

ként a választásból. — Mi hisszük, hogy így lesz.

Hogy ügyeket és jelöltjeiket diadalra juttassuk, felkérjük e helyen is a szabadelvű párt összes választó polgárait, hogy a mai nap folyamán a választási helyiségekben megjelenni sziveskedjenek, ott választói jogukat gyakorolják, s csak a szabadelvű párt alább közlött hivatalos listáival szavazzanak.

A mi a szabadelvű párt részéről a mai napra nézve tudnivaló, az itt következik:

I. kerület.

Választási helyiség: A városháza földszinti kisterme.

Pártiroda: „Három király” szálloda, I. em. 11. szám.

A szabadelvű párti kerületi bizottság elnöke: Tedeschi Viktor; h. elnöke: Kohn S. N.; jegyzője Tolnai János dr.

Bizalmi férfiak: Steinhardt Mór, dr., Avarffy Ferencz, helyetteseik: Schütz Henrik dr., Révész Mór dr.

A szabadelvű párt jelöltjei a következők:

Alzél Péter.

Csák Czirjék.

Dr. Pollák Gyula.

Prodanovits Döme.

Dr. Rosenberg Sándor.

Schoor Albert.

Tedeschi Viktor.

Dr. Schusztér Illés.

Dr. Tisch Mór.

Walfisch Armin.

II. kerület.

Választási helyiség: A templom-utcai polgári fiiskola.

Pártiroda: A templom-utcai polgári fiiskolával szemközt levő oszkrásza.

A szabadelvű párti kerületi bizottság elnöke: Lendvai Sándor, h. elnöke: Niedermayer Tóbiás; jegyzője: Szalay Károly dr.

Bizalmi férfiak: Danos Ferencz, Kovács Jenő, helyetteseik: Assael József, Pokász Imre.

A szabadelvű párt jelöltjei a következők:

Tarjányi Vilmos.

Müllig József.

Nesvera Aladár.

Varga József asztalos.

B. Illés László.

Lendvai Sándor.

Vizer Péter.

Niedermayer Tóbiás.

Deutsch Bernát.

Szabó József igazgató.

Szombagh Gyula.

III. Kerület.

Választási helyiség: A kapu-utcai iskola.

Pártiroda: A választási helyiséggel szemben.

A szabadelvű párti kerületi bizottság elnöke: Petrovits Arzén, h. elnöke: Krivány János, jegyzője: Pareos Béla.

Bizalmi férfiak: Barb Efrém, Sz. Nagy Sándor, helyetteseik: Brassoványi József, Kelemen János.

A szabadelvű párt jelöltjei a következők:

Müller Károly.

Zikó János.

Pless Mór.

Rákóczy Zoltán.

Nachtmébel Odón.

Radován Demeter.

Popovits Sebők.

Nagy Kálmán.

IV. Kerület.

Választási helyiség: A Kossuth-utcai városi iskola.

Pártiroda: A választási helyiséggel szemben a Lengyel István-féle korcsma helyiség.

A szabadelvű párti kerületi bizottság elnöke: Walder Gyula, h. elnökök: Neuman Adolf, Szathmáry János, jegyző: Vass Géza.

Bizalmi férfiak: Szathmáry János, Kádas Antal, helyetteseik: Szöllösi István, Dürr Kocsárd.

A szabadelvű párt jelöltjei a következők:

Szathmáry János.

Vas Gusztáv.

Záray Odón.

Halmay Andor.

Jiraszek Lajos.

Madarász Antal.

Nikolits Péter.

Mittner József.

Fetter Géza.

A választás mind a négy kerületben reggel 8 órakor kezdődik s délután négy óráig tart.

HIREK.

November 17. Vasárnap. Róm. kath. naptár: B. A. o. ünnepe. — Protestáns naptár: B. A. o. ünnepe. — Izraelita naptár: Ros. Hachod. — Görög-keleti naptár (november 5.): Galakt. — A nap két 7 óra 10 perczkor, nyugszik 4 óra 21 perczkor.

November 18. Hétfő. Róm. kath. naptár: Jenő, Jolán. — Protestáns naptár: Jenő, Jolán. — Izraelita naptár: Kiszlev. — Görög-keleti naptár (november 6.): Pál püspök. — A nap két 7 óra 11 perczkor, nyugszik 4 óra 20 perczkor.

Szabadegyházi emléktárgyak országos múzeuma (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan.

Kölcsey-könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 8—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

— Arad és a mezőgazdasági statisztika. Az aradvárosi mezőgazdasági statisztikai szakbizottság következő figyelmeztetését melegen figyelmébe ajánljuk városunk lakosságának: A folyó évi november 20 és 30 napjai között végrehajtandó mezőgazdasági statisztikai összeírás munkáját megkönnyítendő a számláló ügynökök a műveltebb osztályukat felkérteék azon kérelemmel, hogy a kérdőíveket a f. évi november 20-án megfelelő állat baromfi, és gyümölcsfa állományhoz képest a valóság-nak megfelelőleg maguk lennének szivesek kitölteni. Még a gazdáknak tulnyomó része erre készséggel vállalkozott, addig akadt egy-kettő kik a kérelmet nem csak megtagadták, de a számláló ügynökök sértő modorral el is utasították. A mezőgazdasági statisztikai összeírást folyó évi november 20. és 30. napjai között az 1895. évi VIII. t. cikk azért rendelte el, hogy a hazai gazdasági viszonyokat és állapotokat halaposan megismerjük, s ez által az utakat és módokat megválaszthatassuk, melyekkel mezőgazdaságunk válságos helyzetén segíthetünk. Az idézett törvényozikk egyuttal kimondja azt is, hogy mindazok, kik a számláló ügynököket az összeírásban készakarva akadályozzák vagy a kérdő ívekben foglalt kérdésekre nem a folyó évi november hó 20-iki állapotról tudva hamis adatokat vall be 50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntethetők. Figyelmeztetjük tehát a tisztelt gazda közönségünket, hogy folyó évi november 20-án előre számlálják össze Arad szabad kir. város belterületén vagy külterületén levő gazdasági eszközeiket, állatjaikat, baromfiakat és gyümölcsfáikat, hogy a számláló ügynököknek kész adatokkal szolgáljanak és azokat ne hátráltassák az által, hogy például akkor kezdjenek a gyümölcsfák s egyéb állat állomány össze számlálásához midőn a számláló ügynök

a kérdést hozzájuk intézi. Figyelmeztetjük továbbá a tisztelt gazdaközönséget, hogy a számláló ügynök működése tartama alatt közhatalósági tisztviselőnek tekintendő. Mindenki tehát, a ki a számláló ügynököt hivatalos eljárása közben megsérti az 1879. évi XI. t. cikk 46-ik §-ába ütköző kihágást követ el és a sérelem mérvéhez képest fog a kihágási bíróság által büntettetni.

— A 25,000-ik látogató az ereklyemúzeumban. Az aradi szabadságharcai ereklyemúzeum — mint a rendes kimutatások igazolják — igen nagy látogatottságnak örvend. E hét folyamán a 25,000-ik látogató írta be nevét a vendégeknyvbe, Vass István Nagy-Kikindáról. Érdekes megemlíteni, hogy Dániel Ernő magyar kereskedelemügyi miniszter a 24,865-ik látogató volt s az aránylag rövid idő óta a látogatók száma 25 ezerig emelkedett.

— A Kossuth-utcai ejector mellett már felállították a nagy szellőztető készüléket. Hatalmas óriási cső ez, a mely úgy néz ki, mint egy szabadon álló gyárkémény. A furcsa alkotmánynak sok nézője van, a kik álmélkodva találgatják, vajjon mi lehet ez a hatalmas kémény? A Tökölly-téren szintén készül a szellőztető, az alapját tegnap rakták le.

— Anyakönyvvezetés Aradmegyében. Szapáry ligetről írja tudósítónk: A mily mérvben idegenkedett községünk lakossága eleinte az állami anyakönyvvezetői hivataltól, oly annyira érdeklődik most irántuk s keresi fel rohamosan. A hirdetési táblán alig van már hely az új kihirdetések elhelyezésére. Most is hat pár szerepel rajta, kiknek e hó végén valószínűleg egy napon lesz az esketésük. Eddig 13 születési és 6 halálozási esetet könyvelték el.

— A gyorsvonatok meggyorsítása. Mint értesülünk, a Magyar Államvasutak igazgatósága budapest-pozsonyi vonalon kísérleteket végeztet annak megállapítására, nem lehetne-e a gyorsvonatok sebességét óránként 90 — 95 kilométerre emelni. A próbamenetek eddig mindenben sikerültek, a lokomotív és a vonat nyugodtan és biztosan haladt. Annál figyelemre méltóbb ez, mert a próbavonat tizenhat kocsi vitt, megterhelése pedig kétszáz tonna volt, — olyan teljesítmény, amelyre tényleg semiesetre sem lesz szükség. A magyar államvasutak igazgatósága e kísérletek eredménye gyanánt a millenniumi kiállítás ideje alatt ilyen sebességű gyorsvonatokat fog a marhegyi vonalon Budapest és Bécs között közlekedtetni.

— A jövő farsangja. Az utozákon, a korzón most már mind sűrűbben jelentkeznek a téli kabátok mindenfelé, szeszélyes fazonjaikkal, mely lassan-lassan eszünkbe juttatja akaratlanul is a téli szórakozásokat: a Kölcsey-egylet felolvasó estélyeit, hová a hölgyek inkább láttatni és látni, mint hallgatni mennek; a korosolyázást, melynek sikamlós pályája már annyi szerelmes szív veszte volt és végül, a bálakat. A jövő farsang kiadós lesz, kerek negyvennégy napig tart. — Kezdődik január 6-ikán és végződik február 19-ikén. Nálunk ugyan eddig még nem mutatkozik az a bizonyos „első fecske, hanem az aradi bálrendező gárdája olyan fényes multu, hogy a hölgyeknek nincs mitől félni a legközelebbi farsangtól sem. Az első táncostély parázs táncosa ha megtöri a jeget — akkorra akad jég is — a többi már magától megy.

— Jótékonyág. Az elmúlt héten a következő emberbarátok voltak szivesek a szegény tanulóknak ajándékkal nyhítani: Egy magát meg nem nevező urnó 10 frtot, Hirschl Zsigmond ur 5 frtot, Hermann Gyuláné urnó 14 koszoru vereshagymát és 3 koszoru foghagymát; Dengl Béla ur 1 frtot és Barth Lajos ur két kabátot. Midőn a jószívű adakozóknak es uton is hálás köszönetet mondok, tisztelettel ajánlom egyesületünk nemes czéljait a n. é. közönség figyelmébe. Hauser Károlyné, egyes. elnök.

— Az aradi Izs. jótékony nőegylet folyó évi december 1. nyitja meg először népkonyháját.

Ettől kezdve három hónapon át a munkaképtelen, elaggott szegény ember felekezetre való tekintet nélkül kap élvezhető, meleg és tápláló ételt. Eaddó szavakkal városunk emberbarátaihoz fordulunk, hogy kiűzött feladatunk helyes megoldásában nagyelkü támogatásával segítségünkre legyen. A minden nemes ügyet pártoló aradi közönség már eddig is sok érdeklődést mutatott népkonyhánk iránt, a következő jótékony hölgyek küldtek már hozzánk élelmi szert: Adler Lipótné 100 csomó vegyes zöldséget, Asselel Abrahámné 1 zsák burgonyát, 2 zsák káposztát, 1 zsák lisztet, 15 liter babot 10 kiló sötét 6 füzér hagymát, 1 zsák zöldséget özv. Herz Antalné 1 zsák burgonyát, 6 füzér hagymát, 6 kiló rizst, 4 kiló tarhonyát 6 kiló babot Lambert Lajosné 10 füzér vereshagymát, Lengyel Testvérek 8 tucsat konyharuhát, 88 pár kötött téli kizelölt; Neuman Fűrst Mária 100 tányért 50 poharat, 12 korsót, 50 fej káposztát, 10 üveg paradicsomot, Róth Henrikné 2 zsák burgonyát, Steinhauer Reicher Emilia 2 k. rizst, 1 zsák burgonyát, Schulhof Károlyné 5 üveg paradicsomot, 5 k. darát 6 kiló sötét, Tenuer Józsefné 1 zsák burgonyát, Wolfisch Arminné 5 füzér hagymát 1 zsák burgonyát. Azon reményben, hogy nemes törekvésünk az aradi isz. jót. közönség által továbbra is pártolva lesz, ajánljuk azt jóakaró figyelmébe. — Az egyesület nevében Neuman Fűrst Mária elnök.

— Különös sertésvásár. Különös módon csinálta meg a vasárt Trutia György Adám Demeterrel. — Mikor már kifizette a disznóárát, akkor bement a hivatalos sátorba, hogy a járulatot átírassa a saját nevére. — Ezalatt Adám Demeter pénzzel, disznóval együtt elillant. Most keresik.

— Tűz a megyében. Galsáról jelentik nekünk, hogy ott tegnapelőtt Puska Imre háza kigyulladt. A vész nagy volt, mert óriási szél dühöngött s alig bírták a tüzet megfékezni. Az épület az „Első magyar“-nál volt biztosítva, a kár körülbelül 100 frt.

— Az 1896 ik év. Még be sem fejeztük ezt az esztendőt s a jövő év már előreveti árnyékát. Boldog halandók, kiknek egyéb dolguk nem akad, jobb ügyszó méltó buzgalommal gyürkőznek neki, hogy a jövő 1896-iki év titkait az emberiség előtt feltárják. Eddig már kiderítették, hogy a jövő év szökőév lesz, 866 naphól fog állani s következképpen azon egyének, kik február 29-én születtek, azon ritka élvezetben fognak részesülni, hogy megünnepelehetik születésük napját. Fogadják már előre szívélyes üdvkivánatainkat. Kiderítették továbbá, hogy Karneval herceg uralma csak harmincznyoloz naphól állana, a fiatal hölgyvilág mély szomorúságára. Fogadják már előre őszinte részvétünket. Jósolnak két hold-és két napfogyatkozást. Megjövendölik, hogy a tél hosszú lézen és hideg s kikelet... brr! az egyáltalán nem is lesz! Mégis csak szép dolog a jóslás adománya.

— Panasz. Az alkaptányhos sietve surran be egy leány. Piros az arca mint a róza s a szeméi is rózsára vannak sirva.

— Kérem, tőlem egy fiatal ember lopott.

— Ah az lehetetlen!

— De igen.

— Es mit?

A leány eltakarja kendőjével az arcát s csöndesen sokog. Az alkaptány kíváncsi lesz és újból kérdi:

— Es mit?

— Egy csókot.

— Az nem olyan nagy baj!

— De kérem, nyilt utcán! Hiszen ha olyan helyen tette volna ahol senkisé látja!...

A leány még könyezik egy kicsit, de azután eláll a panasztól.

— Köszönet nyilvánítás. Az aradi belvárosi polgári magyar jótékony asztaltársaság f. hó 16-án a Sz. Pál utca 10. sz. a létező kávéháza meléik termében ruha kiosztási ünnepélyt tartott, melyen a szentpétertéri iskola 5 szegény sorsu árva tanulóját szépen felruházta. E nemes tettért a szegény tanulók nevében köszönetét nyilvánítja a nevezett iskola tanítótestülete.

HYMEN.

Blau Jenny kisasszonyt Blau Bernát tekintélyes kereskedő bájos és ritka műveltségű

leányát ma jegyzi el Holländer Miksa csermői földbirtokos, tartalékos honvédhadnagy. A valódi szerelmen alapuló eljegyzéshez mi is szívélyesen gratulálunk.

Kresz Károly aradvárosi fiatal, rokonszenves tanító jegyet váltott Welsz Gizella kisasszonnyal, a magyar államvasutak aradi pénztárnoknőjével.

Herz Jakab prézmári kereskedő e hó 19-én esküszik örök hűséget Pankotán Weiszbrunn Zsigmond leányának, Ninuskának.

GYÁSZROVAT.

† Jatzkó András vármegyei irnok elhunytáról részvételt vettük az alábbi gyászjelentést: Özv. Jatzkó Andrásné szül. Bartal Clementine ugy a saját mint gyermekei Jatzkó Győző, Jatzkó Erzsébet özv. Kovács Györgyné, Jatzkó Anna, férj. Oravetz Miklósné, Jatzkó Mária férj, Grünwald Ferenozné és Jatzkó Gyula, vejei Grünwald Ferenoz és Oravecz Miklós, menyéi Jatzkó Győzőné szül. Wendauer Anna, és Jatzkó Gyuláné szül. Thèmes Paula, unokái Kovács Gyula, Kovács Anna, Oravetz Anna, Grünwald Gizella, Jatzkó Győző Jatzkó Vilmos, Jatzkó Margit és Jatzkó Zoltán ugy számos más rokon ismerős és jóbarátai nevében is mély fájdalommal tudatja a felejthetlen férj, atya, após, nagypapa, rokon és jó barát Jatzkó András megyei tisztviselő életének 69 és boldog házasságának 42-ik évében bekövetkezett elhunytát. A megboldogultnak földi maradványi november 18-án d. u. 3 órakor fognak Lujza utca 1a. sz. a házból a helybeli közsírkertben örök nyugalomra helyeztetni. Nyugodjék csendesen! Arad, 1895. november 16.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

(*) A kereskedők köre t. tagjai tisztelettel kéretnek ma esti 8 órakor az egyleti helyiségben biztosan megjelenni. Több egyleti tag.

(*) Az aradi iparos ifjak önképző és tetegsegélyző egylete, folyó évi november hó 17-én, vasárnap délután fél 3 órakor tartandó választmányi ülésére, a tiszt. tag urak, ez uton is meghivatnak. Az elnökség.

MULATSÁGOK.

(=) A dalegylet mulatsága. Az aradi dalegylet december 2-án vasárnap tartja dalestélyét és táncmulatságát Michl József színházi sörasarnokában. Az egyesület szorgalmasan működik, hogy szebbnél-szebb dalokkal gyönyörködtesse a közönséget. A rendezőség ez alkalomra külön meghívókat nem boosajtott ki. A pártoló tagok figyelmeztetnek, hogy ugy saját valamint családtagjaik az estélyre belépti-díjat nem fizetnek. Nem tagoknak belépti-díj személyenkint 40 kr.

SZÍNHÁZ, IRODALOM, MŰVESZET.

A színház műsora:

Vasárnap (november 17.) Délután fél helyárrakkal: Csákon szerzett vőlegény, népsimfá. Este: A Grant kapitány gyermekei, dráma.

* Tompa kötete. Felkérem mindazon mélyen tisztelt előfizetőimet, kik „Vándor uton“ című verskötetemre aláírni, vagy gyűjteni kegyesek voltak, hogy az előfizetési pénzeket sziveskedjenek legkésőbb november hó 30-ig ezimemre a színházhoz beküldeni, miután sajtó alatt levő verskötetemet, karácsonyra okvetlenül szét küldeni óhajtom. Maradtam mély tisztelettel Tompa Kálmán, az aradi színház tagja.

TÖRVENYKEZÉS.

A zágrábi zászlósértés.

— Uj botrányok. —

Zágráb, november 15.

A mai végtárgyalás rendkívül zajos a n folyt le. A védők folytatták védbeszédeiket. Az elnök folytonosan félbeszakította őket, mivel szünet nélkül a politikai térére tértek át. Dr. Potocnykot, mivel a gyakori figyelmeztetést tekinteten kívül hagyta, az elnök 20 frt bírságra ítélte.

Kraljevic kir. ügyész viszonzalásában tagadja, hogy az események politikai jelleggel bírtak volna, mert hisz ez esetben másképp rendezték volna a tüntetéseket. De-

rencsinnel szemben fölveti azt a kérdést, hogy a diákok miért nem mentek Budapestre, mikor a budapesti tanulók erre őket felszólitották.

Midőn ezután a vádlottak szót emeltek s egyikük illetlenül viselven magát, az elnök a tárgyalási tereméből kizárta, óriásizaj támadt. Valamennyi vádlott nevetett se miatt a bíróság az összes vádlottaknak a tereméből való kivezetését rendelte el. A hallgatóság oly botrányosan viselte magát, hogy a bíróság kénytelen volt a tárgyalást megszakítani és a rendőrséget requirálta.

Negyedórai szünet után a tárgyalást a védottak távollétében ismét folytatták. Szót emeltek újból a védők. Midőn az elnök Derecsics védőt felszólitotta, hogy térjen át a tárgyra, Mazura védő az ellen hevesen tiltakozott és három más védő kíséretében tüntetőleg elhagyta a termet. Az elnök főtartotta magának, hogy e miatt bírósági végzést provokál.

Három negyed 2 órakor a tárgyalást bezárták. Az ítéletet holnap déli fél 12-kor fogják kihirdetni. A karzatok ma zsufolva voltak, különösen a hölgyek töltötték meg azokat.

Az egyetemből kizárt tanulók részére gyűjtést kezdeményeztek és máris nagy összeg gyűltegybe. Az első összeget Strosmayer püspök küldötte.

TÁVIRATOK.

Teleszky István elnökösködése.

Budapest, nov. 16. (Saját tud. táv.) Feltűnt a képviselőházban, hogy az elnöki emelvényt ma nem Szilágyi Dezső, hanem Teleszky István az új alelnök foglalta el. Magyarázata ennek az, hogy a képviselőház elnöke ma a bíróság előtt jelent meg. Takáts Zoltán ugyanis megidézttette Szilágyi Dezsőt tanu gyanánt. Takáts egyetemi hallgató korában Szilágyi Dezső közjogi jegyzeteit jegyezte és adta ki, ami állítólag neki olyan jövedelmi forrást nyitott meg, amivel megtudja magyarázni költekezését. Szilágyi Dezső tehát mint szakértő tanu szerepel a bíróság előtt, míg a házban a nyitrai választás és a budget vert nagyobb hullámokat.

Takáts Zoltán pöre.

Budapest, november 16. (Saj. tud. táv.) Ma folytatták Takáts Zoltán pörét, mely iránt az egész fővárosi közönségben rendkívül nagy érdeklődés mutatkozik.

Az első tanu a képviselőház elnöke

Szilágyi Dezső volt, aki rendkívül udvariasan hajolt meg a törvényszék előtt és a legnagyobb készséggel felelt a kérdésekre; ámbár meglátszott rajta, hogy néhány ilyen kérdést nagyon fölöslegesen talál. Takátsot szorgalmas tanulónak ösmerte, a jegyzetek kiadására nézve neki fölhatalmazást adott, bár azokat ő át nem revidálta. Hogy abból mennyi jövedelme lehetett Takátsnak, azt ő nem tudhatja. Vallomására letette az esküt.

Lechner egyetemi tanár hasonlóképen vall. Csak a jövedelmezéséről mond annyit, hogy Frank jogásznak hasonló jegyzet kiadásából ezer forint jövedelme volt.

Elnök: Takáts szerint neki a jegyzetek 35000 frtot jövedelmeztek.

Lechner: Ezt én nem hiszem. — Ezután vallomására leteszi az esküt.

Farkas Lajos rendőrtanácsos lesujtó vallomást tesz arról, hogy Takáts a rendőrség előtt mit és miként vallott.

Ezután következett a nap szenzaciója. Az elnök ugyanis jelentve azt, hogy a pör egyik főtanuja,

a már kiszabadult B e r e c z E d e megszökött, elrendeli, hogy Berez Ede vallomását olvassák fel. (Megjegyzendő, hogy Takáts egész védelmét arra alapította, hogy Berez Ede megszökött, s úgy vele szembeállítható nem lesz.) Erre azonban fölállott

M u r á n y i ügyvéd, Berez Ede egykori védője, és jelentette a törvényszéknek, hogy B e r e c z E d e n e m szökött meg, h a n e m i t t v a n és föltétlenül rendelkezésére áll a törvényszéknek.

V i s o n t a i védő erősen kikél a csuf játék ellen: a tanúnak e dugdosásával, rejtegetésével. Berez Edét tenát ha itt van rendőrileg kéri előállíttatni.

Nagy feltűnést keltve belép erre.

B e r e c z E d e: Vallomásában elmondja, hogy Takátsot ösmerte de vele baráti viszonyban nem állott. A sikkasztást illetőleg megállapodott a bátyjával, hogy 20 ezer forintot a bátyja magánál tarti, 10-et neki ad, 10-et pedig átad Takátsnak. Az Erzsébet téren ő, mikor bátyja a Takáts anyjának a pénzt átadta, jelen nem volt. Másnap együtt utazott el bátyjával, de nem egy kupéban. Elfogatásukat bátyjával egyező módon adja elő.

Elnök: On nyéki segédjegyzőnek adta ki magát.

Berez: Igen. A nagykanizsai kapitány, amikor kérdezőn a Berez fiukat, azt hallotta, bocsánatot kért az alkalmatlankodásért. (Nagy derűtség.)

Elnök: On megszökött nemrég Budapestről?

Berez: Igen, Nápolyból ma érkeztem vissza.

Elnök: Miért nem mondta meg az alapperben hogy önöknek czinkostársuk is volt?

Berez: Magamtól most sem vallottam volna be. Mindenben a bátyám után mentem.

Elnök: Kért ön a büntetés kiállása után pénzt Takátstól?

Berez: Kértem, sőt erős hangon kértem: sok sürgetésre kaptam is tőle 40 frtot.

Elnök: Tulajdonképen miért jelentette föl?

Berez: Mert megcsalt minket és a pénzt elköltötte.

Elnök: Honnan tudta ön ezt?

B e r e c z: Onnan, mert egyszer eljött hozzám K a r á c s o n y i k a p i t á n y és azt mondta, vallja be, hogy Takáts is részes volt a mi sikkasztásunkban, mert mostanában nagyon sok aranypénzt költ. (Hosszas mozgás.)

Elnök: Annyi tény, hogy a rendőség már korábban kutatott ez ügyben.

Tőzsdei hírek.

Budapest, nov. 16. (Saj. tud. táv.) A tőzsdén ma 5 frtos emelkedés volt.

A zászlósértés.

Zágráb, november 16. (Saj. tud. táv.) A zászló sértés ügyben ma ítélték. Négy vádlottat felmentettek, 49 pedig elítéltet. R a d i t s f ö c z i n k o s t h a t, a t ö b b i t p e d i g k e t t ö t ö l ö t h a v i f o g s á g r a.

A bécsi tüntetések.

Bécs, november 16. (Saj. tud. táv.) A demonstrációk ma ismétlődtek; a parlament előtt nagy tömeg csoportosult, a rendőrök nagyszámmal kivonultak. A

tömeg többször be akart rontani a parlamentbe, de a rendőség mindannyiszor visszaverte, többeket letartóztattak.

Boris áttérése.

London, november 16. (Saj. tud. táv.) A Daily Chronicle jelenti: A vatikán beleegezett B o r i s hercegnek az orthodox hitre való áttérésebe.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti áru és értéktőzsde.

— Gyenes és Balogözég jelentése. —

Budapest, november 16.

G a b o n a ü z l e t: Buzát ma mérsékeltén kínáltak, a vételkedv jó volt, s az irányzat megszilárdult, elkelt 20000 mm. 2¹/₂—5 krral magasabb árakon.

	mmazza	kggramm	frt
Tiszavidéki	300	81.	7.05
"	500	81.	7.12 ¹ / ₂
"	700	80.	7.10
"	200	79. ³	7.—
"	100	78. ⁵	7.—
Pestvidéki	500	79.	6.90
"	500	79.	6.90
"	500	79.	6.90
"	300	78.	6.90
Ó-Becsei	4000	78. ³	6.95
Bánáti	8000	78. ⁷	6.95
"	3800	79.	6.95
Felső-tiszai	1200	80.	7.—
Bolgár	1900	77.	6.—
Rozs	300		6.37 ¹ / ₂
"	300		6.35
Zab	200		6.60
"	200		6.45

H a t á r i d ő ü z l e t: Amerikából ma lanyhább árfolyamokat jelentettek, s nálunk szilárdan indult az üzlet buzában és tengeriben s tekintettel a jó vételkedvre pár krral magasabb árakon zárultak.

Zárul 12 órakor:

Oszi buza	6.54—6.55
Buza május—júniusra	6.99—7.01
Tavaszi rozs	6.40—6.41
Oszi rozs	6.15—6.25
Tengeri május—júniusra	4.60—4.62
Tengeri július—augusztusra	5.93—5.94
Tavaszi zab	6.12—6.14
Oszi zab	5.80—5.90
Repeze	10.85—10.90

K ü l t ö l d: New-York: buzára 1¹/₈—1¹/₄, tengerire 1¹/₈—1¹/₄ alacsonyabb. Chicago: buzára 1¹/₄—, tengerire 1¹/₈—7¹/₈ alacsonyabb. P á r i s tartott, L o n d o n és L i w e r p o o l szilárd.

E r t é k t ő z s d e: Változatlan árfolyamokon indult az üzlet s rendkívül osekély forgalom mellett úgy is zárultak papírjaink.

Zárul 12 órakor:

Oszták hitelrészvény	371.—
Magyar hitelrészvény	436.—
Oszták államvasút	357.—
Rima-Murányi	250.—
Lombard	100.—

= Budapest-kőbányai sertéskereskedelm esarnok. 1895. évi november hó 15-én. Hízott sertés árak: I. Magyar első rendű: 1. Öreg nehéz (páronként 400 kg-ron felüli súlyban) —.— krig. Öreg közép (páronként 300—400 kilogramm súlyban) —.— krig. Fialat nehéz (pkint 320 kg-ron felüli súlyban) 54.—55. krig. Fialat közép (pkint 251—320 krig súlyban) 54.—55. krig. Fialat könnyű (pkint 250 kg-kr. terjedő súlyban) 54.—55. krig II. Magyar második: Nehéz (páronként 280 kg-ron felüli súlyban) —.— krig. — Közép (pkint 220—280 kg-kr. súlyban) —.— krig. — Könnyű (pkint 220 kg-kr. terjedő súlyban) —.— krig. Szerbisi: Nehéz (páronként 260 kg-ron felüli súlyban) 55.—56. krig. Közép (pkint 220—260 kilogr. súlyban) 55.—56. krig) — Könnyű (pkint 220 kigrig terjedő súlyban) 54.—55. krig. — Sertésletés szám 1895. nov. hó 15-én volt készlet 3169 darab. 1895. november hó 14-én felhátított: — darab. 1895. november 14-én elszállított 258 db. 1895. november 15-én maradt készletben 2911 darab. A hízottsertés üzletirányzata: Változatlan.

S z e s z ö z l e t.

— November 16. —

Ezen oszloknak ára és üzletviszonyai a múlt héten is változatlanok maradtak. Mai jegyzéseink: Készáru nagyban nyers szesz 51 forint — krajczár, kocsinyber 51 forint 50 krajczár hordó nélkül, per 100 liter 1/4 beleérve 35 frt fogyasztási adót.

Budapesti gabnátőzsde.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, november 16. d. u. 6 óra.

Buza bányási új	6.60—7.—
Buza tiszavidéki	6.65—7.10
Buza pestvidéki	6.60—7.—
Buza fejemgyei	6.60—7.—
Buza bácskai	6.70—7.15
Rozs új, elsőrendű	6.35—6.40
Rozs új, másodrendű	6.30—6.35
Arpa takarmány	5.10—5.30
Arpa égetni való	5.80—6.40
Arpa sörfőzdei	7.—8.25
Zab	6.20—6.60
Tengeri bányási	—
Tengeri másnévű	4.20—4.35
Káposzta-repeze bányási	—
Kóles	5.40—5.75
Buza március—április	7.—7.01
Buza szeptember—október	—
Buza május—június	—
Rozs szeptember—október	6.40—6.42
Tengeri május—június	4.80—4.81
Tengeri július—augusztus	—
Tengeri októberre	—
Zab március—április	6.13—6.15
Zab szeptember—október	—
Káposzta-repeze augusztus—szeptember 1894.	10.85—10.90

Aradvárosi

Évadbériet
51. szám.

színház.

Évadbériet
51. szám.

Vasárnap, 1895. november 17-én

D. u. 8¹/₂ órakor, félárakkal:

A csókon szerzett völegény.

Eredeti énekes bohózat 3 felvonásban. Irta: Szigeti József. Zenéjét szerző: Serly Lajos.

Kezdeté 3¹/₂ órakor.

Este bérletfolyamban:

A Grant kapitány gyermekei.

Látványos színmű 7 felvonásban. Írták: Jules Verne és R. Deneri. Fordította: Fáy J. Béla. Zenéjét összeállította: Barna Izsó.

Kezdeté 7 órakor.

KIS LOTTO.

Bécsi:

9. 52. 88. 75. 16.

Temesvári:

46. 56. 71. 13. 80.

Felelős szerkesztő: Vass Géza.

NYILTTÉR.*

Morgenstern Gyula

Arad, Kölcsey-utca 9. sz. a.

fogászati-műtermében

ugy egyes műfogakat, mint egész fogsorokat

jutányos áron

jótállás mellett készít.

Javitások (Reparatur) egy óra alatt készítettik. 1085

Üzlet eladás.

Forray utca 2. szám alatt, élénk helyen vászon-, divat- és rövidáru üzlet himzés előnyomda, jó karban levő alvanyok és berendezéssel, más foglalkozás miatt kedvező feltételek mellett eladó.

Krause Károly,

1202

Forray-utca 2b. szám

* Az ezen rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

A világ legjobb fénymáza!
FERNOLENDT-féle
fénymáz.

241.

Cs. kir. szab.
gyára
alakult 1832-ben.
Bécs.

Ki labbelieit sötét
feketén, fényesen és
tartósan akarja meg-
brizni, az csak

**Fernolendt-
fénymázat**

vegyen.

Mindenütt kapható.

Főraktár: Wechsler József urnál.

A sok értéknélküli hamisítások miatt tessék
nevet

St. Fernolendt
megjegyezni.

23507/1895.

Hirdetmény.

A nagymélt. m. kir. földmivelésügyi
miniszteriumnak 81765/95. sz. a. kelt ren-
delete alapján közhírré teszük, hogy a
salzburgi cs. k. tartományi kormány f.
évi október hó 17-én 11951. sz. a. kelt
hirdetményeivel szarvasmarháknak, juhok-
nak és kecskének Magyarország egész
területéről Salzburgba való bevitelét a
ragados száj és körömfájás behurcolásá-
nak veszélye miatt megtiltotta.

A vasuton eszközendő közvetlen át-
vitel azonban továbbra is megvan engedve.

A magyarországi sertések bevitelére
tekintetében 44706 számú illetve az en-
nek pótlására kiadott rendeletek irány-
adok.

Aradon, 1895. évi október hó 30.

A városi tanács.

23508/1895.

Hirdetmény.

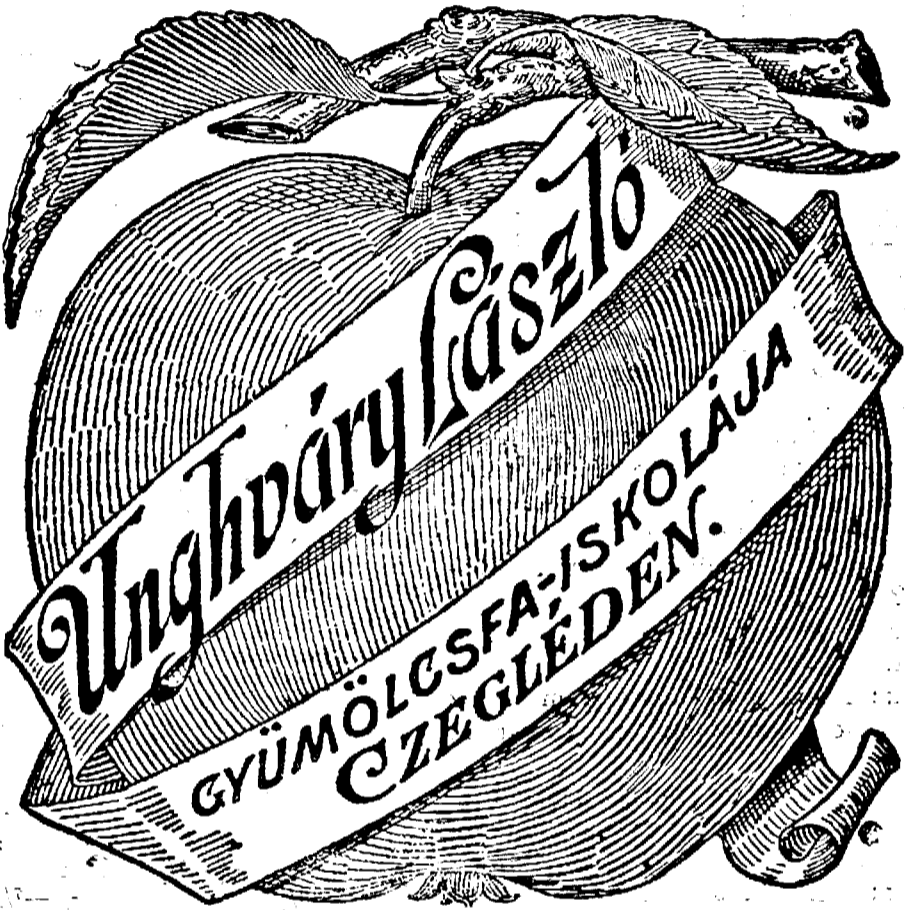
A nagymélt. kir. földmivelésügyi mi-
niszteriumnak 81316/95. sz. a. kelt rende-
lete alapján közhírré teszük, hogy a felső-
ausztriai cs. kir. helytartóság folyó évi
október hó 18-án 17806. II. szám alatt
kiadott hirdetményeivel a szarvasmarhá-
knak, juhoknak és kecskének Magyar-
ország területéről Felső-Ausztriában való
bevitelét megtiltotta.

Mindazon által a juhoknak és kecs-
kének Magyarországból azonnali levágás
céljából Felső-Ausztriába való bevitelére

továbbra is meg van engedve s a raga-
dos tüdőlob miatt zárlat alatt nem álló
magyarországi törvényhatóságok területé-
ről származó szarvasmarhák kizárólag le-
vágás céljából csak is Gmunden és Ischl
városok közbárádjaira szintén bevitelők
és e vágóhidakon legkésőbb 8 nap alatt
levágandók.

A magyarországi sertések bevitelére te-
kintetében továbbra is a 44706. [számu
illetve az ennek pótlására kiadott rende-
letek irányadók.

Aradon, 1895. évi október hó 30-án.

A városi tanács.

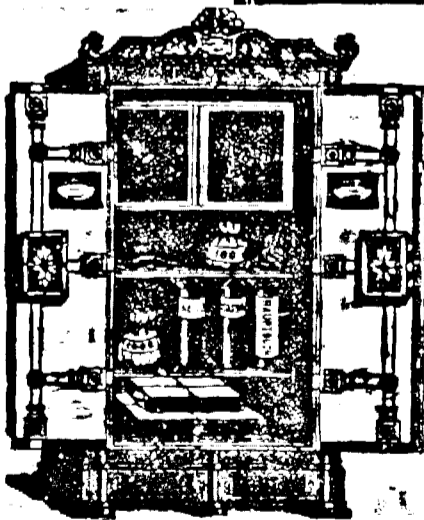
SINGER

A „NÁDOR SZÁLLODA” MELLETT.

SINGER

SINGER L. S.

SINGER L. S.

A cs. kir. osztr. és a m. kir.
miniszteriumok s államvas-
utak szállítói

112 és betörés ellen biztos
kis kézi és nagy

pénzszekrények

gyári raktára.

Köszönetek számára kivételosen
25% engedmény.

Amerikai varrógépek,
vasbútor
és pénzszekrények
gyári raktára.
SINGER L. S.

aradi kereskedő 1856. óta.

Azonkívül ajánlom

vasbútor gyári raktáromat nagy választékban.

Valódi, amerikai
H O W E,
karikakájé
WHEELER & WILSON,

Singer és kézi varrógépek
családok, azok és csipészek
részlete.

Mindenemmi varrógépek ja-
vitása is eszközöltetik.

Varrógépekhez szükséges tel-
lékek. 581

24930/1895.

Hirdetmény.

Miután a közadók kezeléséről szóló 1883. évi XLIV. tv. cz. 39. §-a értelmében a f. évi 4-ik adórészlet esedékességének határideje már lejárt, az adózók ezennel hirdetményileg is felhívhatnak, hogy a f. évi 4-ik adórészletet most már a késedelmi kamatok s esetleg intési díjjal együtt, nemkülönbön netalán régebbi ipartestületi díj, egyházi adó, illeték vízszabályozási költség, hadmentességi-díj és út-adó tartozásait **azonnal** fizessék be; mert ellenkező esetben a régebbi díj- és adótartozásaik azonnal, a f. évi 4-ik adórészlet pedig október hóban a késedelmi kamattal együtt végrehajtás útján s a végrehajtási díjak felszámítása mellett fognak behajtani és pedig oly módon, hogy a 4-ik adórészletre nézve **november hó 24-től kezdve** a zálogolás fog megejtetni, s a mennyiben ennek daczára az adó, hadmentességi-díj és egyéb hátralék járulékaival együtt a zálogolás foganatosításától számítandó 15 nap alatt nem törlesztetnek, a lefoglalt ingók nyilvános árverésen el fognak adatni.

Aradon, 1895. november hó 15.

A városi tanács.

Zálogtárgyaknak elárverezése.

Van szerencsém a t. cz. közönségnek ezennel tudtul adni, hogy

1895. évi december hó 5-én

délelőtt 8 órakor a tek. városi kapitány hivatal egy tisztviselője jelenlétében üzlethelyiségemben Kossuth-utcza 12. sz. azon

1895. évi szept. hóban esedékes

zalogtárgyak, melyek lejáratkor ki nem váltattak, sem elzálogolási határidejük meg nem hosszabbított, a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett el fognak adatni.

Weisz Dávid.

5662/1895.

Pályázati hirdetmény.

Aradvármegye, aradi járásba bekebelezett Szentleányfalva nagyközségben a községi jegyzői állás lemondás folytán üresedésbe jöven, annak választás utjáni betöltésére az 1886. évi XXII. t. cz. 82. §-a értelmében pályázatot nyitok.

Felhivom ennél fogva mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t. cz. 6-ik §-ában körülírt képzettségüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket hozzám folyó évi december hó 9-én d. u. 5 óráig adják be, mivel a későbbben beérkező pályázati kérvényeket figyelembe venni nem fogom.

A választás f. é. december hó 10-ik napján d. e. 10 órakor Szentleányfalván a község házában lesz megtartva.

Arad, 1895. november 10.

Ortutay Gyula.

főszolgabíró.

1207

Kitüntetve!

Fenáll 1879. óta.

A legszebb, legillőbb és legelmezősebb

!!KARÁCSONYI AJÁNDÉK!!

egy életnagyságu családi arckép, mely hozzánk küldött bármily fénykép után elkészítetik. Meglepetésnek, ajándéknak és örök emléknak annál is inkább alkalmas, miután egy ily arckép nem csak pillanatra, hanem örök időkre értékkel bír, illő szobadísz és a legalkalmasabb nász-, névnap, születésnap, vagy bármily más alkalmi és ünnepi ajándék. A legszebb és örök emlék kedves halottainkról.

A fényképet mindenki sértetlenül visszakapja.

Hű hasonlatosságért kezeskedünk.

Egy életnagyságu krétarajz csak 3 frt. (Vászonra olajfestmény arcképek finom festéssel legmérsékeltébb árban.) — Szállítási határidő 10—14 napig. Megrendelések karácsonyra azonban minél előbb eszközöndök. — Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

BODASCHER SIEGFRIED kitüntetett arcképfestészeti műterme

Bécs, II., Praterstrasse 61. szám.

Száz és száz elismerőlevél betekintésre bárkinek rendelkezésére áll. Ezen több száz levélből legyen itt csak egynehány felemlítve és pedig:

<p>Az önnél rendelt olajfestmény arcképpel nagyon meg vagyok elégedve és műtermét másnak is fogom ajánlani. Kaposvár, 1889. febr. 6. Tallán Béla Somogyi főispánja. (Most B.-Gyulán.)</p>	<p>A szállított arcképpel nagyon meg vagyok elégedve. Zala-Egerszeg, 1895. évi június 27-én. Gózonny László megyei főjegyző.</p>	<p>A nekem szállított arcképpel teljes elismerésem nyilvánítom. Podolin. Dr. Csáky Károly kórosvos.</p>	<p>Öszinte köszönetem a nekem szállított nagyszerű kivitelű arcképpért. Nagy-Kanizsa, 1893. évi június hó 17. Bátorfi Lajos a „Zalai Közlöny” szerkesztője.</p>	<p>Az arcképpel meg vagyok elégedve s tovább fogom ajánlani. Zágráb, 1894. évi február hó 3-án. Bartusok Iván Jellacic-tér 1.</p>	<p>A hozzám szállított szülők arcképeivel nagyon meg vagyok elégedve. Temesvár, 1894. évi február hó 3-án. Braun Herman os. és kir. katonai élelmezési tiszt.</p>
<p>Az arcképpel meg vagyok elégedve, legjobban ajánlhatom. Bárány Gyula tanár, Csurgó, Somogy megye.</p>	<p>Az önnél megrendelt arckép megelégedésemre elkészítettett. Zágráb, 1890. évi július hó 31-én. Brodjovin Lajos bornagykereskedő Hlica 28.</p>	<p>A nekem szállított arcképek kitűnően vannak elkészítve. Petényi Ottó Magy. áll. vasutak vezérigazgatóság iróda-főnöke Budapesten.</p>	<p>Arcképeink jó kivitelért elismerésem és köszönetem, Nyitra, 1892. évi december hó 2-án. Csizsinszky Ágost. állami ügyész.</p>	<p>Az arcképet megkaptam. Általános tetszésben részesült. Székely József mérnök, Szamos-Ujvár.</p>	<p>Szüleim arcképe, úgy a hasonlatosság tekintetében, valamint a kivitelben nagyszerűek. Tovább is fogom ajánlani. Horvátkereszt, 1894. évi december hó 22-én. Breyer Markó.</p>
<p>A fénykép után készítettem életnagyságu olajfestmény arcképeket kitűnően. Horvátkereszt, 1895. I/5. Zloch Károly, káplán.</p>	<p>Az arcképeket megkaptam és teljes megelégedésemre nyilvánítom. Legközelebb küldök újra egy fényképet, mely után ép oly képet kérek készíteni. Versecz, 1893. febr. 6. Bauer P. János vaskereskedő.</p>	<p>Az életnagyságu arckép, melyet egy kis fénykép után készített, jó és szép kivitelénél fogva nagy örömet szerzett. N.-Szében, 1891. szept. 10. Schwabe Hermann ékszerész.</p>	<p>Fénykép után készített életnagyságu arckép kitűnően van elkészítve. Nem fogom elmulasztani Önt tovább ajánlani. Besztercze, 1892. évi augusztus 15-én. Dr. Ziegler G. városi orvos.</p>	<p>Boldogult férjem, valamint saját életnagyságu arcképe, melyet ön egy kis fénykép után készített, nagyon szépen sikerült. Pozsony, 1895. ápr. 18. Heismann Teréz főherceg Frigyesnél 20.</p>	<p>A nekem szállított arcképpel nagyon meg vagyok elégedve és szívesen tovább fogom ajánlani. Hellwig Gyula Kolozsvár.</p>

Nálam sem ügynök, sem utazó nincs! Mindenki, ki jó és szolid kiszolgálást kíván, forduljon közvetlenül a már 1879. óta Bécsben fennálló kitüntetésben részesült műtermemhez. A fenti elismerő levelek elége bizonyítják özégem megbízhatóságát. Minden megbízás megbízó teljes megelégedésére a legnagyobb figyelemmel és pontossággal eszközöltetik, ami saját érdekemben is van, mert ezáltal a legszeleesebb körben tovább leszek ajánlva.

**Első minőségű
száraz**

1204

Cser-hasábfá

jól felölezve

kapható méterölenként

12 frtért

hazaszállítással együtt

Reiniger A. S.

Maros-utczai fakeskedésében.

Erdélyi, Steieri és angol pokróczok

és pedig:

Pokróczok: Igás lovaknak.
Pokróczok: Bérkocsis lovaknak.
Pokróczok: Nyerges lovaknak.
Pokróczok: Katonáknak (egész fehér előírás szerint).
Pokróczok: Kórházak részére.
Pokróczok: Szőnyegeknek.
Pokróczok: Fürdők részére.
Pokróczok: Vasaláshoz.
Pokróczok: Nagy választékban

legolcsóbb árak mellett kaphatók:

Reich B. Károly-nál

Szabadság-tér I. ső szám.

Megrendeléseket: monogramm készítéseket, egész finom lópokróczokra és ló-maszkákra, melyeket leggyorsabban és legjutányosabban elkészítettek: elvállalok.

! Vidéki megrendelések azonnal és legpontosabban teljesítetnek! 1086

Aradi első takarékpénztár. Zalogosztály.

Árverési hirdetmény.

F. évi november 19-én d. e. 9 óra-kor fentebbi helyiségben 1895. évi augusztus hó végéig lejárt ékszer, arany és ezüst tárgyak az alapszabályok 64. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek azonnali lefizetés mellett elárvereztetnek, mely árveréshez a venni szándékozók tisztelettel meghívotnak.

Kelt Aradon, 1895. november 2.

1091

Az igazgatóság.

23288/1895.

Hirdetmény.

Közhirre teszük, hogy a m. kir. belügyminiszterium által jóváhagyott szabályrendeletnek határozmányai szerint Jászberény rendezett város területén a **házalás** czentul tilos.

Aradon, 1895. évi október hó 30.

A városi tanács.

Hirdetmény.

A magyar osztálysorsjáték második osztályának huzása december 6-án kezdődik és december 14-éig tart.

Az első osztályban kinem huzott **osztály**sorsjegyeknek ezen huzáshoz szükséges megújítása, minden további jogok elvesztésének terhe mellett, november 26-ig eszközözendő, és pedig kizárólag a sorsjegyeken jelzett elárusítónál.

Teljes sorsjegyek, melyek az első osztályban nem nyertek, a második huzásban résztvesznek a nélkül, hogy ezek megújításának szüksége fennforogna.

Vételsorsjegyek — a mig a készlet tart — és pedig: egy egész sorsjegy 80 koronáért, egy tized sorsjegy 8 koronáért és egy huszad sorsjegy 4 koronáért az ismert elárusítóknál kaphatók, a kik egyszersmind mindennemű felvilágosítással szolgálnak. Megrendelésekkel kérjük ezekhez (nem hozzánk) fordulni.

Budapest, 1895. november 1-én.

I.

Magyar Osztálysorsjáték Igazgatósága.

Egy Millió

1,000.000 korona nyerhető a legszerencsésebb esetben az

államilag jóváhagyott

magyar osztály-sorsjátékon

melynek

nagy nyereseményhuzása

1895. december 6 14-ig ejtetik meg.

Vétel-sorsjegyek:

1 egész **40 frt** | 1 tized **4 frt**
1 fél **20 frt** | 1 huszad **2 frt**

Biztonság okáért kérem a sorsjegyek küldését ajánlott levélben kérni. Az ajánlott levél portója fejében 15 kr., nyereseményjegyzékért 10 kr., összesen 25 kr. fizetendő.

Ajánlja és szétküldi postautalvány ellenében vagy utánvétellel is

Heintze Károly fő-elárusító,

Budapest,
Szervita-tér 3. sz.

Sürgöny-czim: Lottóheintze Budapest.

1093

Hogy a tisztelt közönség különböző számú több sorsjegy birtokában nagyobb nyereseménykilátásokhoz jusson, — öt vagy ennél **több** sorsjegy bevásárlásánál a sorsjegyeket egymástól teljesen eltérő számokat állítok össze tet- szés szerinti egész, fél, tized és huszad sorsjegyekből — a fenti árakon.

Aradon kapható az **Aradi ipar- és népbank** pénzváltó-üzletében és **Wallfisch Armin** bank- és váltóüzletében.

Nyeremények	
1 jutalom	á 600000 kor. = 600000 kor.
1 nyeresemény	á 400000 " = 400000 "
1 "	á 200000 " = 200000 "
1 "	á 100000 " = 100000 "
1 "	á 50000 " = 50000 "
2 "	á 20000 " = 40000 "
2 "	á 15000 " = 30000 "
4 "	á 10000 " = 40000 "
10 "	á 8000 " = 80000 "
27 "	á 6000 " = 162000 "
100 "	á 2000 " = 200000 "
200 "	á 1000 " = 200000 "
1150 "	á 200 " = 230000 "
20000 "	á 100 " = 2000000 "

21499 nyeresemény 4332000 kor.